

4° PRIMARIA

Ceip.P. Graxal
curso: 2021-2022

Esta programación Foi elaborada basándose no Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia”.

PROGRAMACIÓN DE LENGUA CASTELLANA

ÍNDICE

1. Introducción y contextualización.
2. Objetivos de la Educación Primaria.
3. Competencias clave.
4. Objetivos, contenidos, criterios de evaluación y estándares de aprendizaje.
Perfil competencial.
5. Enseñanzas transversales.
6. Mínimos exigibles.
7. Evaluación inicial.
8. Procedimientos e instrumentos de evaluación y criterios de calificación.
9. Metodología.
10. Organización de espacios.
11. Materiales y recursos didácticos.
12. Atención a la diversidad.
13. Incorporación de las TIC.
14. Acciones de contribución al: Proyecto lector del centro.
15. Proyecto lingüístico.
16. Plan de convivencia.
17. Actividades complementarias y extraescolares
18. Evaluación de la programación.

1. INTRODUCCION Y CONTEXTUALIZACIÓN

La presente programación didáctica fue elaborada aplicando la legislación vigente: DECRETO 105/2014, del 4 de setiembre, por el que se establece el currículo de educación primaria en la Comunidad Autónoma de Galicia.

El centro está ubicado en el ayuntamiento de Cambre, en la parroquia de O Temple, la única parroquia costera del ayuntamiento, ya que está ubicada al lado de la Ría del Burgo. Está encuadrada, por lo tanto, en el área metropolitana de La Coruña. Está comunicada con la ciudad (a 8 km) por una autopista y una carretera nacional. Es obvio que esta circunstancia condiciona en gran medida su densidad de población, la más elevada del ayuntamiento, la edad media de la misma y las características socioeconómicas de sus habitantes (clase media y cada vez con un mayor porcentaje de población inmigrante).

Con respecto a las características físicas del centro, hay que señalar que este consta de dos edificios: el edificio nuevo en el que se sitúan las aulas de educación infantil y 1º de EP, el edificio antiguo en el que están los cursos de 2º a 6º de EP. y el pabellón deportivo en un edificio anexo al centro.

La lengua mayoritaria entre el alumnado es el castellano, aunque muy pocos dicen ser desconocedores del gallego; si bien es cierto que la mayoría de las familias utilizan el castellano en el ámbito familiar.

En el caso de las áreas de Lengua castellana y Literatura y de Lengua gallega y Literatura, los currículos presentan ciertos contenidos similares y una distribución igualmente similar. Evidentemente, cada lengua tiene sus características singulares, que requieren un tratamiento y trabajo específico; pero hay determinados aspectos del currículo que por la afinidad o similitud que presentan en ambas áreas, precisan ser abordados de modo parejo, pero trabajados y practicados en cada una de ellas con sus características propias. En consonancia con lo anterior se utilizará la misma terminología para no dificultar innecesariamente el proceso de aprendizaje del alumnado.

En este contexto iniciamos la programación de esta área de Lengua Castellana y Literatura cuyo objetivo es el desarrollo de la competencia comunicativa aportándole al alumno los conocimientos necesarios para desenvolverse en cualquier situación comunicativa.

Para llevar a cabo esto nos centraremos en dos procesos, por un lado la comprensión y expresión oral y por otro la comprensión y expresión escrita.

El área está dividida en cinco bloques:

Bloque 1. Comunicación oral: hablar y escuchar.

Bloque 2. Comunicación escrita: leer.

Bloque 3. Comunicación escrita: escribir.

Bloque 4. Conocimiento de la lengua.

Bloque 5. Educación literaria.

2. OBJETIVOS DE LA EDUCACIÓN PRIMARIA

La educación primaria contribuirá a desarrollar las capacidades que les permitan:

- a) Conocer y apreciar los valores y las normas de convivencia, aprender a obrar de acuerdo con ellas, prepararse para el ejercicio activo de la ciudadanía y respetar los derechos humanos, así como el pluralismo propio de una sociedad democrática.
- b) Desenvolver hábitos de trabajo individual y de equipo, de esfuerzo y de responsabilidad en el estudio, así como actitudes de confianza en sí mismo, sentido crítico, iniciativa personal, curiosidad, interés y creatividad en el aprendizaje, y espíritu emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para la prevención y para la resolución pacífica de conflictos que les permitan desarrollarse con autonomía en el ámbito familiar y doméstico, así como en los grupos sociales con los que se relacionan.
- d) Diferenciar, comprender y respetar las diferentes culturas y las diferencias entre las personas, la igualdad de derechos y oportunidades de hombres y mujeres y la no discriminación de personas con discapacidad ni por otros motivos.
- e) Utilizar de manera apropiada la lengua gallega y la lengua castellana, y desarrollar hábitos de lectura en ambas lenguas.
- f) Adquirir en, por lo menos, una lengua extranjera la competencia comunicativa básica que les permita expresar y comprender mensajes sencillos y desarrollarse en situaciones cotidianas.
- g) Desarrollar las competencias matemáticas básicas e iniciarse en la resolución de problemas que requieran la realización de operaciones elementales de cálculo, conocimientos geométricos y estimaciones, así como ser capaz de aplicarlos a las situaciones de su vida cotidiana.

- h) Conocer los aspectos fundamentales de las ciencias de la naturaleza, las ciencias sociales, la geografía, la historia y la cultura, con especial atención a los relacionados y vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse en la utilización, para el aprendizaje, de las tecnologías de la información y de la comunicación, desarrollando un espíritu crítico ante los mensajes que reciben y elaboran.
- j) Usar diferentes representaciones y expresiones artísticas e iniciarse en la construcción de propuestas visuales y audiovisuales.
- k) Valorar la higiene y la salud, aceptar el propio cuerpo y los de las demás personas, respetar las diferencias y utilizar la educación física y el deporte como medios para favorecer el desenvolvimiento personal y social.
- l) Distinguir los animales más próximos al ser humano y adoptar modos de comportamiento que favorezcan su cuidado.
- m) Desarrollar sus capacidades afectivas en todos los ámbitos de la personalidad y en sus relaciones con las demás personas, así como una actitud contraria a la violencia, a los prejuicios de cualquier tipo y a los estereotipos sexistas y de discriminación por cuestiones de diversidad afectivo-sexual.
- n) Fomentar la educación vial y actitudes de respeto que incidan en la prevención de los accidentes de tráfico.
- o) Conocer, apreciar y valorar las singularidades culturales, lingüísticas, físicas y sociales de Galicia, poniendo de importancia las mujeres y hombres que realizaron aportaciones importantes a la cultura y a la sociedad gallega.

3. COMPETENCIAS CLAVE

Las competencias clave del currículo serán las siguientes:

- a) Comunicación lingüística (CCL).
- b) Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología (CMCT).
- c) Competencia digital (CD).
- d) Aprender a aprender (CAA).
- e) Competencias sociales y cívicas (CSC).
- f) Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor (CSIEE).
- g) Conciencia y expresiones culturales (CCEC).

4. OBJETIVOS, CONTENIDOS, CRITERIOS DE EVALUACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE Y COMPETENCIAS CLAVE (ver tabla en el anexo1)

PERFIL COMPETENCIAL

Competencias clave	Estándar de aprendizaje evaluable
CL	Utiliza la lengua oral en asambleas, conversaciones y presentaciones como forma de comunicación (social y lúdica) con los demás y de expresión de sus ideas y pensamientos personales.
CL	Expresa ideas con claridad y las trasmite con coherencia y corrección.
SC	Escucha las intervenciones de los compañeros (postura adecuada, contacto visual, atención e interés), mostrando respeto por los sentimientos de los demás.
SC	Utiliza las normas socio-comunicativas: espera de turnos, escucha activa, participación respetuosa, interactuando con el interlocutor y haciendo uso de ciertas normas de cortesía.
CL	Reconoce y emplea conscientemente recursos lingüísticos (entonación, tono de voz, ritmo del discurso, ampliación del vocabulario y estructura del párrafo) y no lingüísticos (lenguaje gestual y corporal) para comunicarse en las interacciones orales.
CL	Se expresa con una pronunciación y una dicción correctas (entonación, pronunciación y vocabulario) cuando narra hechos ocurridos o experiencias personales, relatos, argumentos de libros o películas, y cuando describe personajes y lugares conocidos.
CL	Expresa sus propias ideas con el vocabulario adecuado, con orden y coherencia, introduciendo su punto de vista.
CL	Participa activamente en las situaciones interactivas de comunicación en el aula, contestando preguntas y haciendo comentarios relacionados con el tema (asambleas, conversaciones y presentaciones).
CL	Participa de forma constructiva, expresando dudas, aportando experiencias y construyendo un conocimiento común en las tareas del aula.
CL	Muestra una actitud de escucha activa, centrando su atención en el mensaje escuchado.
CL	Comprende la información general en textos orales de uso habitual (noticias, avisos, horarios, instrucciones, normas, etc.), realizando actividades relacionadas con ellos (preguntas, resumen, opinión...).
CL	Comprende el sentido de elementos básicos del texto necesarios para la comprensión global (vocabulario).
CL	Emplea en sus expresiones un vocabulario adecuado a su edad.
AA	Usa de forma habitual distintos recursos (diccionario, Internet...) para ampliar su vocabulario.
CL	Diferencia por el contexto el significado de las palabras polisémicas, homófonas y homónimas.
CL	Identifica el tema del texto.
CL	Obtiene las ideas principales de un texto.
CL	Resume un texto distinguiendo las ideas principales.
CL	Reproduce de memoria breves textos literarios o no literarios cercanos a sus gustos e intereses con entonación y creatividad.
CL	Reproduce con corrección y creatividad las distintas técnicas de comunicación oral que ha estudiado.
CL	Actúa en respuesta a las órdenes o instrucciones dadas para llevar a cabo actividades diversas.
CL	Responde de forma correcta a preguntas concernientes al texto oral.
AA	Utiliza la información para llevar a cabo diversas actividades en situaciones de aprendizaje individual o colectivo.
CL	Reproduce textos orales sencillos y breves imitando modelos narrativos, descriptivos argumentativos, expositivos, instructivos e informativos.
CL	Recuerda algunas ideas básicas de un texto escuchado propio de su edad y las expresa oralmente en respuesta a preguntas directas.
CL	Comienza a organizar y planificar el discurso, adecuándose a la situación de comunicación y a las diferentes necesidades comunicativas.
CL	Utiliza de forma efectiva el lenguaje oral para comunicarse y aprender: escucha activamente, recoge datos pertinentes, se inicia en la participación en encuestas y entrevistas, y se expresa oralmente con claridad.

CL-AA	Se inicia en el acceso a la información a través de entrevistas, noticias y debates infantiles procedentes de la radio, la televisión, publicaciones de prensa infantiles o Internet. Centra la atención en aspectos concretos propuestos con antelación y recoge esta información de un modo organizado (registros, anotaciones, etc.).
IEE	Reescribe noticias sencillas y transforma en noticias hechos cotidianos cercanos a su realidad, ajustándose a la estructura y el lenguaje propios del género, imitando modelos y siguiendo una guía de ayuda.
CL	Realiza entrevistas dirigidas y formula preguntas para buscar información.
CL	Lee en voz alta diferentes tipos de textos apropiados a su edad con velocidad, fluidez y entonación adecuadas.
CL	Descodifica con precisión las palabras propias de su edad y aplica los signos de puntuación (por ejemplo: el punto, la coma) para dar sentido a la lectura.
CL	Entiende el mensaje de manera global e identifica las ideas principales de los textos leídos en voz alta.
CL	Comprende diferentes tipos de textos no literarios (expositivos, narrativos y descriptivos) y de textos de la vida cotidiana.
CL	Lee en silencio y con fluidez textos de diferente complejidad.
CL	Realiza lecturas en silencio comprendiendo los textos leídos (resume, extrae y opina).
CL	Identifica las partes de la estructura organizativa de los textos y capta el propósito de estos según unas pautas establecidas.
CL	Elabora esquemas y mapas conceptuales sencillos.
CL	Interpreta el valor del título y las ilustraciones más relevantes de un texto trabajado en clase.
CL	Marca las palabras clave de un texto con unas pautas previamente establecidas.
AA	Activa conocimientos previos, ayudándose de ellos para comprender un texto trabajado en clase.
AA	Realiza inferencias con ayuda del docente y formula hipótesis basándose en el texto y las imágenes que lo acompañan.
AA-MCT	Reconoce la información contenida en los gráficos, estableciendo relaciones con la información que aparece en el texto relacionada con ellos.
AA	Interpreta esquemas de llave y de números y mapas conceptuales sencillos trabajados en clase.
AA	Organiza su tiempo de ocio incluyendo la lectura de diferentes textos de la biblioteca de aula,
CL	Aumenta su interés por la lectura de textos.
AA-D	Consulta diferentes fuentes para obtener datos e información, y realizar trabajos individuales o en grupo.
CL	Comprende el significado de palabras y expresiones con ayuda del contexto,
CL	Extrae información de los diferentes textos periodísticos y publicitarios, identificando su intención comunicativa.
AA	Establece relaciones entre las ilustraciones y los contenidos del texto.
D	Utiliza los medios informáticos para obtener información sobre temas del entorno más próximo bajo supervisión del docente.
CL	Extrae y ordena información en las diferentes actividades propuestas por el docente.
AA	Interioriza la biblioteca como fuente de consulta y aplica las normas de funcionamiento.
CL	Ilustra los argumentos de lecturas, dando referencias bibliográficas: autor, editorial, género e ilustraciones.
AA	Selecciona lecturas y expresa el gusto por la lectura de diversos géneros literarios como fuente de entretenimiento, manifestando su opinión sobre los textos leídos.
CL-D	Escribe, en diferentes soportes, textos propios del ámbito de la vida cotidiana: notas, diarios, cartas, correos electrónicos y noticias, imitando textos modelo.
CL	Escribe textos usando el vocabulario adecuado, organizando las ideas con claridad, secuenciando temporalmente el escrito, manteniendo la cohesión y respetando normas gramaticales y ortográficas, imitando textos modelo.
IEE	Escribe diferentes tipos de textos (notas, diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, etc.), adecuando el lenguaje a sus características básicas e imitando textos modelo encaminados a desarrollar su capacidad creativa en la escritura.
CL	Elabora textos propios del ámbito de la vida personal y del ámbito escolar a partir de textos facilitados, recogiendo las ideas fundamentales de forma coherente.

CL	Aplica correctamente los signos de puntuación y las normas de ortografía, iniciándose en la aplicación de las reglas de acentuación.
CL	Reproduce con corrección textos breves dictados a mayor ritmo y con menor repetición, incrementando la dificultad del vocabulario incluido.
CL-AA	Se inicia en el uso de estrategias de búsqueda y selección de la información: comienza a resumir, elaborar esquemas y enunciados más complejos, dando respuesta a preguntas sobre un texto dado.
AA-D	Utiliza ocasionalmente fuentes en formato papel y digital (diccionario, Internet) en el proceso de la escritura, de forma guiada o autónoma.
SC-CL	Se esfuerza por escribir correctamente (grafía, orden, limpieza y estética) de forma personal y creativa.
CL	Expresa por escrito y brevemente ideas, opiniones y valoraciones.
CL-IEE	Se afianza en la planificación y redacción de textos siguiendo unos pasos (planificación, redacción); determina con antelación cómo será el texto y su extensión, y presenta los escritos con limpieza, claridad, precisión y orden.
CL-SC	Valora su propia producción escrita, así como la producción escrita de sus compañeros.
D-CL	Se inicia en la utilización de las nuevas tecnologías para escribir y presentar los textos, y afianza estrategias en la búsqueda de información.
CL	Identifica todas las categorías gramaticales por su función en la lengua: presentar, sustituir y expresar características del nombre, y expresar acciones o estados.
CL	Conjuga y usa con corrección formas verbales en pasado, presente y futuro en todos los tiempos simples y compuestos en las formas personales y no personales del modo indicativo.
CL	Diferencia familias de palabras apoyándose en los campos semánticos, con ayuda del docente.
CL	Conoce, reconoce y usa sinónimos y antónimos, palabras polisémicas, aumentativos, diminutivos y onomatopeyas en su comunicación oral y escrita en situaciones de aula.
CL	Reconoce palabras compuestas, prefijos y sufijos, y es capaz de crear palabras derivadas e incorporarlas en sus producciones orales y escritas.
CL	Clasifica los diferentes tipos de palabras en un texto previamente propuesto.
CL	Conoce la estructura del diccionario y lo usa para buscar el significado de palabras dadas con cierta autonomía.
CL	Elige la acepción correcta de la palabra desconocida según la situación que le ofrece el texto oral o escrito, o entre las varias que le muestra el diccionario, con unas pautas dadas.
CL	Conoce las normas ortográficas básicas y las aplica en sus producciones escritas.
CL	Reconoce las características que definen a las diferentes clases de palabras (<i>sustantivo, verbo, adjetivo, pronombre y determinante</i>), aplicándolas en producciones sencillas.
CL	Combina correctamente las normas de la concordancia de género y de número en la expresión oral y escrita.
CL	Conoce y aplica las reglas de uso de la tilde en palabras agudas y llanas, diferenciando la posición de la sílaba tónica.
CL	Diferencia sílaba átona y sílaba tónica, y clasifica las palabras de un texto según la posición de la sílaba tónica.
CL	Usa con corrección los signos de puntuación (¿?, ¡!), afianzando su comprensión lectora.
CL	Aplica la sintaxis adecuada en producciones escritas propias con pautas determinadas previamente.
D	Discrimina distintos programas educativos digitales adecuados a su aprendizaje.
CL-CEC	Conoce, valora y respeta la variedad lingüística de España.
CL	Diferencia los textos literarios propios de la literatura infantil (narrativos, poéticos y dramáticos), considerándolos como medio de disfrute y aprendizaje.
CL-CEC	Lee textos narrativos de tradición oral, literatura infantil y adaptaciones de obras.
CL	Reconoce los recursos métricos y realiza rimas sencillas.
CL	Reconoce comparaciones, aumentativos, diminutivos y sinónimos en textos literarios.
CL	Escribe textos literarios sencillos (por ejemplo: cuentos, poemas, canciones y pequeñas obras teatrales) a partir de pautas o modelos dados.
CL	Interpreta textos dramáticos individualmente y en grupo.
CL	Memoriza con unas pautas establecidas y reproduce textos orales breves y sencillos (cuentos, poemas, canciones, refranes, adivinanzas, etc.).

5. ENSEÑANZAS TRANSVERSALES

Educación para la igualdad entre los sexos:

- Reconocer situaciones habituales en las que se produzca cualquier tipo de discriminación, y fomentar el rechazo.
- Opinar sobre la igualdad de oportunidades.

Educación del consumidor:

- Fomentar actitudes críticas ante el consumo excesivo y analizar el papel de la publicidad en la incitación al consumo.
- Interpretar y comprender mensajes propagandísticos y publicitarios.
- Reflexionar sobre los mensajes transmitidos a través de cualquier sistema verbal y no verbal.

Educación ambiental:

- Comprender y producir mensajes orales y escritos que versen sobre temas relacionados con el mantenimiento del medio ambiente.
- Aportar ideas y posibles soluciones que comporten un compromiso personal para la mejora y conservación del medio ambiente.

Educación para la salud:

- Practicar hábitos elementales de higiene, alimentación y cuidado personal que mejoran la calidad de vida.

Educación para la paz:

- Conocer, comprender y aplicar las normas que rigen el intercambio comunicativo sabiendo respetar y aceptar las aportaciones de los demás.
- Mostrar respeto y tolerancia a la diversidad lingüística del Estado y valorarla como un hecho cultural enriquecedor.
- Estimar y valorar la lengua oral y escrita como medio de establecer y mejorar la relación con los demás.

Educación moral y cívica:

- Valorar el diálogo como instrumento para solucionar los problemas de convivencia y para transmitir ideas, pensamientos y opiniones, respetando los juicios y las opiniones ajenos.
- Respetar las reglas propias del intercambio comunicativo.

6. MÍNIMOS EXIGIBLES

- ✓ Participación y cooperación en situaciones comunicativas del aula, con valoración y respeto de las normas que rigen la interacción oral.
- ✓ Comprensión y producción de textos orales básicos según su tipología y adecuados a la edad: narraciones, descripciones, diálogos...
- ✓ Actitud de cooperación y de respeto en situaciones de aprendizaje compartido.
- ✓ Interés por expresarse oralmente con pronunciación y entonación adecuadas.
- ✓ Uso de un lenguaje no discriminatorio y respetuoso con las diferencias.
- ✓ Comprensión de informaciones concretas en distintos tipos de texto, como invitaciones, felicitaciones, notas, avisos, noticias, folletos, descripciones, instrucciones...
- ✓ Interés por los textos escritos como fuente de aprendizaje y como medio de comunicación de experiencias y de regulación de la convivencia.
- ✓ Composición de distintos tipos de texto.
- ✓ Utilización de elementos gráficos y paratextuales sencillos para facilitar la comprensión (ilustraciones y tipografía).
- ✓ Uso de las TIC en tareas sencillas.
- ✓ Interés por la escritura como instrumento para relacionarse y para aprender, e interés por el cuidado y la presentación de los textos escritos y por la norma ortográfica.
- ✓ Escucha de textos literarios y lectura guiada y autónoma, silenciosa y en voz alta, de textos adecuados a los intereses infantiles para llegar progresivamente a la autonomía lectora.
- ✓ Valoración de la autonomía lectora, interés por la elección de temas y textos, por la comunicación de las preferencias personales, y apreciación del texto literario como recurso de disfrute personal. Hábito lector.
- ✓ Uso de los recursos de la biblioteca del aula y del centro, incluidos documentos audiovisuales, como medio de aproximación a la literatura.
- ✓ Comprensión, memorización y recitado de poemas con el ritmo, la pronunciación y la entonación adecuados.
- ✓ Recreación y reescritura de textos narrativos y de carácter poético (adivinanzas, refranes), utilizando modelos.
- ✓ Dramatización de situaciones y de textos literarios.
- ✓ Identificación de los contextos en los que la comunicación se produce mediante textos escritos y valoración de la importancia de la escritura en determinados ámbitos.
- ✓ Identificación de los textos de uso frecuente en el aula a partir de elementos paratextuales y textuales.
- ✓ Observación de las diferencias entre la lengua oral y la escrita.
- ✓ Reconocimiento de la relación entre sonido y grafía en el sistema de la lengua.
- ✓ Adquisición de vocabulario y reconocimiento de palabras polisémicas, simples, derivadas, aumentativos, diminutivos, sinónimos, antónimos.
- ✓ Conocimiento y uso de la gramática: nombre, determinantes, adjetivo, verbos.

7.EVALUACIÓN INICIAL

En la primera quincena del curso se realizará una prueba de evaluación inicial que consistirá en:

- Lectura en voz alta.
- Comprensión lectora.
- Expresión escrita: Hacer una composición sencilla.

8. PROCEDIMIENTOS INSTRUMENTOS DE EVALUACIÓN Y CRITERIOS DE CALIFICACIÓN

Los criterios de calificación serán fundamentales para valorar el grado de adquisición de las competencias básicas y los objetivos fijados.

En el primer trimestre se realizará una evaluación inicial que servirá de referencia para el desarrollo del currículo.

A lo largo del curso se realizarán tres evaluaciones, informando por escrito al alumno y a los padres de las calificaciones obtenidas. La asignatura se dividirá en temas o unidades didácticas que se repartirán a lo largo de las tres evaluaciones.

Los procedimientos serán variados y descriptivos para facilitar la información del progreso en esta área y las competencias básicas, utilizando los siguientes instrumentos:

- ✓ Observación sistemática.
- ✓ Revisión de cuadernos y trabajos realizados por los alumnos/as.
- ✓ Pruebas orales y escritas.
- ✓ Registro y control por parte del profesorado.

➤ **Valoramos:**

- ✓ La realización de los ejercicios diarios en la clase.
- ✓ Tareas de casa.
- ✓ Su interés y el esfuerzo.
- ✓ La respuesta de las preguntas diarias orales de la clase.
- ✓ Las preguntas realizadas por el alumno.
- ✓ La realización de las pruebas escritas y orales, incluida evaluación de competencias.

Las pruebas escritas se realizarán cada unidad.

Se valorarán con notas numéricas del 1 a 10, considerándose una nota inferior a 5 que los objetivos no han sido alcanzados.

Adoptando los siguientes CRITERIOS DE CALIFICACIÓN:

- ✓ Controles orales y escritos: 40%.
- ✓ Tareas realizadas en clase, orales y escritas, y participación en actividades comunicativas de producción oral y comprensión: 40%.
- ✓ Interés, esfuerzo personal y trabajos de casa: 20%.

9. METODOLOGÍA

Promueve la construcción de aprendizajes significativos a partir de secuencias de adquisición de conocimientos que plantean:

- Evocación de conocimientos previos para abordar los nuevos contenidos.
- Progresiva y cuidada incorporación de nuevos contenidos, a través de ejemplos extraídos de situaciones cotidianas y contextualizadas para el alumno/a de cuarto curso, que favorecen su comprensión. Esto posibilita la transferencia de aprendizajes a la vida cotidiana, conectando con la adquisición de las competencias propias de la materia.
- Ejercicios y actividades diversificadas que contemplan Competencias e Inteligencias múltiples: trabajo individual y en grupo, trabajo cooperativo en proyectos, uso de las TIC y actividades que trabajan contenidos fundamentales. Están secuenciados por niveles de dificultad, abordan diversidad de estilos cognitivos e inteligencias y facilitan la adquisición de competencias a todos los alumnos.

10. ORGANIZACIÓN DE ESPACIOS

- **AULA:**

La flexibilidad de espacios con los que solíamos contar en el aula se ve muy reducida debido al protocolo COVID y a que los niños/as no pueden compartir el material.

Adaptable según las actividades (orales, escritas, proyectos, con pizarra digital, cañón...).

Distribución posible en pequeños grupos y trabajo individual.

- **ESPACIOS COMUNES:**

Patio, pasillos, gimnasio, comedor, biblioteca del centro, sala de informática...

- **ESPACIOS EXTERIORES** (casa, biblioteca, visitas...):

Proyectos cooperativos, ejercicios de aplicación, consolidación y estudio autónomo.

11. MATERIALES Y RECURSOS DIDÁCTICOS

- *Libro del alumno.*
- *Libros de lectura.*
- Recursos educativos (Internet).
- Ordenador.
- Cañón y proyector.

12. ATENCIÓN A LA DIVERSIDAD

- ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA): Los contenidos nucleares de la unidad didáctica se presentan de forma más pautada, con mayor apoyo gráfico, siguiendo una secuencia de aprendizaje que facilita la adquisición de competencias por parte de los alumnos.
- PROFUNDIZACIÓN: Fichas fotocopiables con actividades de mayor dificultad por su resolución, por el tratamiento de otros contenidos relacionados con los del ciclo, etc.
- COMPETENCIAS e INTELIGENCIAS MÚLTIPLES: Se contempla la diversidad de estilos cognitivos y de inteligencias en aprendizajes con la lectura, el movimiento, la representación plástica, la dramatización...
- PLANES INDIVIDUALES dirigidos a alumnos que lo requieren (extranjeros, incorporación tardía, necesidades educativas especiales y superdotación), con FICHAS DE REFUERZO E/OUAMPLIACIÓN.
- ACTIVIDADES MULTINIVEL: Posibilita que los alumnos encuentren, respecto al desarrollo de un contenido, actividades que se ajustan a su nivel de competencia curricular, a sus intereses, habilidades y motivaciones.
- ENSEÑANZA TUTORADA.
- TRABAJOS DE INVESTIGACIÓN.
- LECTURAS Y CONSULTAS DE FORMA LIBRE.

13. ESTRATEGIAS PARA INCORPORAR LAS TIC EN EL AULA

Aprovechamiento de recursos educativos en Internet: búsqueda de imágenes, información o curiosidades y selección y organización para transformar estos elementos en conocimiento.

Desde la organización del centro se pondrá una sesión semanal o quincenal para hacer desdobles de grupos con el fin de que podamos asistir al aula de informática.

14. ACCIONES DE CONTRIBUCIÓN AL PLAN LECTOR

Las actividades complementarias y extraescolares de esta área están todas ellas dirigidas al fomento de la lectura y la escritura. Además se realizarán otras que vienen fijadas en el proyecto lector:

Recomendación de libros

Además de las lecturas que inician cada unidad didáctica, se propone la lectura de otros libros, fijados en el itinerario lector.

Hora de leer

Durante 20 min diarios (después del recreo) el alumnado disfruta del placer íntimo de la lectura de un texto escogido por el mismo o de textos recomendados y trabajados en grupo.

Lectura en la red

Otra forma de llevar a cabo la hora de leer, es hacerlo a través de la red como un medio de conocer otros soportes.

Maleta viajera

Viaja por las aulas del ciclo cargadas de libros relacionados con alguna temática escogida desde la biblioteca en relación con algún acontecimiento actual o relacionado con el proyecto PLAMBE.

Mochila viajera

Una experiencia motivadora para toda la familia. Una manera de compartir libros, música, películas e incluso juegos interactivos que activan la mente de todos ellos.

Exposiciones

Los libros salen de la biblioteca, igual que en las anteriores actividades, para ocupar los pasillos y acercar su contenido al alumnado.

Búsqueda de información

Aprender a buscar información sobre un tema, en diferentes soportes, sabiendo discernir entre la buena y la mala información. Sabiendo elaborar su propio texto a partir de la búsqueda, comprendiendo lo hecho e interiorizando nuevos conocimientos... Nos basaremos en hechos actuales como por ejemplo la búsqueda de información de autores premiados o fallecidos en el año (Premios Nobel, Premios Príncipe de Asturias...). De esta forma alcanzarían una de las competencias básicas que consideramos fundamental para la formación del alumnado: *Aprender a aprender*.

Dramatizaciones

Teatro: marionetas o personajes reales, cuenta-cuentos... Declamaciones de poemas; aprendizaje de algunos e incluso intentar musicar o investigar si están musicados.

Escribir e ilustrar

Hacer sus propios relatos y las ilustraciones. Completar finales. Ilustrar poemas o fragmentos literarios.

Presencia de escritores e ilustradores en el centro.

15. AL PROYECTO LINGÜÍSTICO

- Esta materia será impartida en lengua castellana.
- Se pretende que el alumnado adquiriera mayor riqueza léxica que le sirva para desarrollar destrezas en el campo de la comunicación y expresión lingüística.
- Que desarrollen interés por nuestra literatura, acercándolos a ella a través de cuentos, leyendas, poemas, fábulas que sean fuente de inspiración para sus propias creaciones.
- Además se formarán en el respeto y el amor por las dos lenguas de su Comunidad, animándoles al uso de una u otra indistintamente en cada caso.

16. AL PLAN DE CONVIVENCIA

Se pretende tener en el centro un clima de armonía y concordia entre nuestro alumnado y el profesorado, sintiéndonos todos parte de un grupo que nos respetemos y apoyemos, donde los escasos conflictos que puedan surgir tengan una resolución pacífica que permitan unas relaciones sanas.

Para ello deberemos tener presente:

EL CUIDADO DE LA PERSONA:

- El bienestar emocional de toda la comunidad.
- La educación en valores: según los puntos especificados con anterioridad.
- Habilidades sociales: con lecturas que animen al debate sobre diferentes situaciones.
- Atención a la diversidad entendiendo la diferencia como un valor. Se harán actividades de refuerzo y ampliación de cada unidad.
- Respeto de las normas de convivencia: Todo el alumnado deberá acudir en condiciones adecuadas de higiene, con puntualidad y sus trabajos realizados.

EL CUIDADO DEL ENTORNO:

- Las relaciones entre la escuela y su entorno debe ser abierta y de colaboración.
- Procuraremos tener un entorno físico agradable:
 - Se cumplirán las normas:
 - De funcionamiento del aula:
 - Cumplimiento de las normas generales.
 - Orden y limpieza en la realización y sus tareas.
 - Orden y colocación de su material y de las mesas.
 - De funcionamiento de otras dependencias:
 - Informática y biblioteca.
 - Cuidado y limpieza del patio de juegos.

EL CUIDADO DE LAS RELACIONES:

- Con las familias: Se tendrán reuniones generales de tipo informativo, principalmente a principio de curso con el fin de informar sobre los objetivos de la materia, sistema de trabajo, evaluación, etc. Posteriormente el contacto directo con las familias será a través del tutor, quien informará de manera individual a los padres sobre el ritmo escolar de su hijo. Recibirá información de cada uno de los profesores que impartan materias en su aula. Todo esto no implica que cualquier padre o madre no pueda solicitar entrevista con cualquiera de los profesores de su hijo/a para aclarar dudas.
- Todo el profesorado que imparte clase al grupo de alumnos establecerá reuniones periódicas para estar siempre informados de la marcha de cada alumno.

**Fundamental la *coordinación entre todo el profesorado*
para la marcha del Centro**

17. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS

A lo largo de todo el curso se realizarán actividades relacionadas con el fomento de la lectura y escritura, DENTRO DE LAS POSIBILIDADES QUE NOS PERMITA LA ALERTA SANITARIA:

- Juegos de comunicación verbal y no verbal.
- Dramatizaciones de lecturas.
- Declamación de poemas.
- Elaboración de un cuaderno con poemas propios, adivinanzas, trabalenguas, greguerías, palíndromo...
- Trabajar la noticia con el periódico del día.
- Redactar la carta a los Reyes Magos.
- Elaborar cuentos individuales o en grupo. Ilustrar.

18. EVALUACIÓN DE LA PROGRAMACIÓN

ADECUACIÓN DE LA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPUESTAS DE MEJORA
Preparación de la clase y los materiales didácticos	Hay coherencia entre lo programado y el desarrollo de las clases.		
	Existe una distribución temporal equilibrada.		
	El desarrollo de la clase se adecúa a las características del grupo.		
Utilización de una metodología adecuada	Se han tenido en cuenta aprendizajes significativos. Se considera la interdisciplinariedad (en actividades, tratamiento de los contenidos, etc.).		
	La metodología fomenta la motivación y el desarrollo de las capacidades del alumno/a.		
Regulación de la práctica docente	Grado de seguimiento de los alumnos.		
	Validez de los recursos utilizados en clase para los aprendizajes.		
	Los criterios de promoción están consensuados entre los profesores.		
Evaluación de los aprendizajes e información que de ellos se da a los alumnos y a las familias	Los criterios para una evaluación positiva se encuentran vinculados a los objetivos y los contenidos.		
	Los instrumentos de evaluación permiten registrar numerosas variables del aprendizaje.		
	Los criterios de calificación están ajustados a la tipología de actividades planificadas.		
	Los criterios de evaluación y los criterios de calificación se han dado a conocer: <ul style="list-style-type: none"> • A los alumnos. • A las familias. 		
Utilización de medidas para la atención a la diversidad	Se adoptan medidas con antelación para conocer las dificultades de aprendizaje.		
	Se ha ofrecido respuesta a las diferentes capacidades y ritmos de aprendizaje.		
	Las medidas y los recursos ofrecidos han sido suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas por el equipo docente atendiendo a los informes psicopedagógicos.		

Finalmente, decir que siempre se tienen en cuenta las modificaciones propuestas en la memoria del curso anterior

PROGRAMACIÓN LINGUA GALEGA

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización.
2. Obxectivos da Educación Primaria.
3. Competencias clave.
4. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.
Perfil competencial.
5. Ensinanzas transversais.
6. Mínimos esixibles.
7. Avaliación inicial.
8. Procedementos e instrumentos de avaliación e criterios de cualificación.
9. Metodoloxía.
10. Organización de espazos.
11. Materiais e recursos didácticos.
12. Atención á diversidade.
13. Incorporación das TIC.
14. Accións de contribución ao: Proxecto lector do centro.
15. Proxecto lingüístico.
16. Plan de convivencia.
17. Actividades complementarias eextraescolares.
18. Avaliación da programación.

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O contexto está na programación xeral de “Lengua Castellana”.

Neste contexto iniciamos a programación desta área de libre configuración autonómica resaltando a importancia do coñecemento dunha lingua xa que é o instrumento empregado constantemente na vida diaria como un medio de relación entre as persoas ademais de estar presente en calquera proceso de ensino - aprendizaxe.

A área está dividida nos seguintes bloques:

- a. Bloque 1, Comunicación Oral: falar e escoitar.
- b. Bloque 2, Comunicación escrita: ler.
- c. Bloque 3, Comunicación escrita: escribir.
- d. Bloque 4, Coñecemento da lingua.
- e. Bloque 5, Educación literaria.

Para o desenvolvemento deste currículo dividiremos a materia en unidades didácticas que serán repartidas ao longo das tres avaliacións. En cada unha serán tratados aspectos de todos os bloques.

2. OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN PRIMARIA

Contribuirá a desenvolver as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Distinguir, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as per soas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación en todos os sentidos.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Saber os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.

- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo - sexual.
- n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
- o) Apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade.

3. COMPETENCIAS CLAVE

Serán as seguintes:

- a. Comunicación lingüística (CCL).
- b. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).
- c. Competencia dixital (CD).
- d. Aprender a aprender (CAA).
- e. Competencias sociais e cívicas (CSC).
- f. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).
- g. Conciencia e expresións culturais (CCEC).

4. OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE (ver táboa no anexo 2)

PERFIL COMPETENCIAL

Competencia clave	Estándar de aprendizaxe
CL - CEC	Valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.
CL	Emprega a lingua oral galega en asembleas, conversas e intercambio de opinións como forma de comunicación (social e lúdica) cos demais e de expresión das súas ideas.
CL	Amosa un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas e propias da lingua galega.
CL	Escoita as intervencións dos seus compañeiros (postura adecuada, contacto visual, atención), amosando respecto e atención polos sentimentos dos demais.
CL	Usa as normas sociocomunicativas: espera de quenda, escoita activa e participación respectuosa, preguntando, asentindo..., ao interlocutor e incorporando certas normas de cortesía.
CL	Recoñece e emprega conscientemente recursos lingüísticos (entoación, ton de voz, ritmo do discurso, ampliación do vocabulario e estrutura da oración) e non - lingüísticos (xestual e corporal) para comunicarse nas interaccións orais.
CL	Exprésase cunha pronunciación e cunha dicción correctas: entoación, pronunciación e vocabulario. Cando narra feitos ocorridos ou experiencias persoais, relatos, libros ou películas, descríbese a si mesmo, a familiares, amigos, personaxes e lugares coñecidos.
AA	Expresa as súas propias ideas co vocabulario adecuado e coa orde necesaria para cumprir o obxectivo da intención comunicativa.
CL	Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo.
CEC	Usa, de forma xeral, unha linguaxe non – sexista.
CL	Compara textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.
AA	Participa activamente nas situacións interactivas de comunicación na aula e facendo comentarios relacionados co tema (assembleas, conversas e intercambios de opinións).
CL	Identifica a lingua galega oral con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación...
CL	Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.
CL	Participa de forma construtiva preguntando, expresando dúbidas e construíndo un coñecemento común nas tarefas da aula.
CL	Amosa unha actitude de escoita activa (mantén o contacto visual, adopta unha postura adecuada...), evitando repetir o que xa se dixo e cinguíndose ao tema tratado.
D	Comprende a información xeral en textos orais de uso habitual (avisos, horarios, instrucións, normas...), realizando actividades relacionadas cos citados textos (preguntas, resumo, opinión...).
D	Utiliza de forma guiada as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.
CL	Elabora textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación.
CL	Entende o sentido dos elementos básicos do texto necesarios para a comprensión global (vocabulario).
AA	Utiliza nas súas expresións un vocabulario adecuado para a súa idade.
CL	Iníciase de forma autónoma no manexo de distintos recursos (dicionario, Internet ...) para ampliar o seu vocabulario.
AA	Distingue polo contexto o significado das palabras polisémicas.
CL - D	Comprende a información relevante de textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás.
CL	Identifica o tema do texto.
CL - D	Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo dos medios de comunicación, extraendo o sentido global da mensaxe
CL	Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que a acompaña.
CL	Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, instrucións ...
CL	Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir xerando ideas, seleccionando e estruturando a información
CL	Interpreta personificacións e hipérbolos en textos sinxelos.
CL	Identifica a estrutura xeral dun texto.
CL	Emprega o dicionario, de forma guiada, para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.
IEE	Extrae as ideas principais dun texto.
CL - D	Selecciona informacións relevantes dos documentos audiovisuais para realizar tarefas de aprendizaxe
CL	Memoriza breves textos literarios ou non-literarios próximos aos seus gustos e intereses.
CL - AA	Reproduce con corrección e creatividade textos breves apropiados para a súa idade.
SC - CL	Actúa en resposta ás ordes ou instrucións dadas para levar a cabo actividades diversas.
CL	Responde de forma correcta a preguntas concernentes ao texto oral.
CL - IEE	Utiliza a información para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe individual ou colectiva.
CL	Reproduce textos orais sinxelos e breves imitando modelos narrativos, descritivos, instrutivos, informativos ...
CL	Recorda algunhas ideas básicas dun texto escoitado e responde preguntas relacionadas con este.
CL	Comeza a organizarse o discurso adecuándose á situación de comunicación e ás diferentes necesidades comunicativas.
CL	Utiliza de forma efectiva a linguaxe oral para comunicarse e aprender: Escoita activamente e exprésase oralmente con claridade.
CL	Le en voz alta diferentes tipos de texto apropiados á súa idade con fluidez e entoación adecuada.

CL	Descodifica as palabras propias da súa idade e aplica os signos de puntuación (por exemplo, o punto e a coma).
CL	Entende a mensaxe, de maneira global, e coa axuda do mestre/a identifica as ideas principais dos textos lidos en voz alta.
CL	Comprende diferentes tipos de textos non - literarios (narrativos e descritivos) e da vida cotiá, realizando actividades sobre eles.
CL	Escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.
CL	Le en silencio con fluidez textos de distinta complexidade achegados polo mestre/a.
CL	Realiza lecturas en silencio comprendendo os textos lidos (resume e opina).
AA	Utiliza as biblioteca de aula e de centro respectando as normas básicas do seu funcionamento.
CL	Identifica as partes da estrutura organizativa de textos sinxelos.
CL	Elabora esquemas e mapas conceptuais sinxelos coa axuda do mestre/a.
D	Interpreta o título dun texto e algunhas ilustracións con pautas establecidas.
CL - EC	Recoñece as palabras clave coa axuda do mestre/a.
CL	Activa coñecementos previos e utilízalos en situacións de aula.
CL - EC	Formula hipóteses baseándose no texto e as imaxes que o acompañan.
CL	Recoñece, coa axuda do mestre/a, a información contida nos gráficos, establecendo relaciónes sinxelas cos datos que aparecen no texto relacionados cos citados gráficos.
CL	Aprende, coa axuda do mestre/a, a interpretar esquemas e mapas conceptuais sinxelos.
CL	Elixo textos para realizar unha lectura comprensiva e de enriquecemento.
SC	Le voluntariamente textos de forma continuada.
CL	Usa diferentes fontes bibliográficas para obter datos e información.
CL	Identifica os medios informáticos para obter información coa axuda do mestre/a.
CL	Localiza información para realizar actividades de aula.
CL	Utiliza a biblioteca aplicando as normas de funcionamento con orde e responsabilidade.
CL	Localiza referencias bibliográficas: autor, editorial, ilustracións.
CL	Clasifica lecturas e expresa o gusto pola lectura de diversos xéneros literarios como fonte de entretemento.
CL	Escribe, en diferentes soportes, textos propios do ámbito da vida cotiá: notas, diarios, cartas, correos electrónicos, noticias ..., imitando textos modelo.
AA	Escribe textos usando o vocabulario adecuado, organizando as ideas con claridade, concretando temporalmente o escrito, mantendo unha cohesión básica e respectando normas gramaticais e ortográficas, a partir da imitación de textos modelo.
AA	Escribe diferentes tipos de texto adecuando a linguaxe ás súas características: notas, diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, textos xornalísticos sinxelos, carteis publicitarios... a partir da imitación de textos modelo.
CL	Elabora textos breves propios do ámbito da vida persoal e do ámbito escolar a partir de textos facilitados, recollendo as ideas fundamentais.
CL	Aplica os signos de puntuación e ortografía básica.
D	Reproduce con corrección textos sinxelos e breves ditados de forma lenta e con menor repetición.
D	Usa de maneira guiada, programas informáticos de procesamento de texto.
CL	Iníciase no uso de estratexias de busca e selección da información para producir enunciados, dando resposta a preguntas directas sobre un texto dado.
AA	Iníciase na utilización de fontes, en formato papel e dixital (diccionario, Internet...), no proceso da escritura de forma guiada.
CL	Presenta traballos breves, utilizando soporte papel, sobre problemas ou situacións sinxelas, recollendo información de distintas fontes (directas, libros, Internet) e seguindo un plan de traballo facilitado cun guión claro.
AA	Elabora traballos breves seguindo un guión establecido que supoña a busca, selección e organización da información de textos de carácter científico, xeográfico ou histórico.
CL	Esfórzase por escribir textos breves correctamente (grafía, orde e limpeza), de forma persoal e creativa.

CL	Expresa, por escrito e brevemente, ideas e opinións.
IEE	Iníciase na planificación e redacción de textos breves, seguindo uns pasos: planificación e redacción. Determina con antelación como será o texto e a súa extensión. Presenta os escritos con limpeza, claridade, precisión e orde.
CL	Valora a súa propia produción escrita, así como a dos seus compañeiros.
CL - AA	Iníciase na utilización das novas tecnoloxías para a busca de información.
SC - CL	Identifica, coa axuda do mestre/a, todas as categorías gramaticais pola súa función na lingua.
CL	Conxuga con corrección formas verbais en pasado, presente e futuro, e úsaas nas súas producións escritas.
CL	Coñece e usa as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.
CL - IEE	Distingue familias de palabras con pautas establecidas previamente.
CL	Usa os aumentativos, diminutivos e onomatopeas na súa comunicación oral.
CL	Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición e causa.
CL	Diferencia palabras compostas, prefixos e sufixos, e incorpóraos nas súas producións orais e escritas.
CL	Identifica, coa axuda do mestre/a, os diferentes tipos de palabras nun texto sinxelo.
CL	Identifica, coa axuda do mestre/a, a orde alfabética na utilización dun dicionario.
CL	Identifica a aceptación correcta da palabra descoñecida segundo a situación que lle ofrece o texto oral ou escrito.
CL	Aprecia o valor social das normas ortográficas, a necesidade de cingirse a elas e utilízalas nas súas producións escritas, con especial atención ás maiúsculas.
CL	Distingue as características que definen as diferentes clases de palabras (substantivo, verbo, adxectivo, pronome, determinante).
CL	Identifica correctamente as normas da concordancia de xénero e de número na expresión oral e escrita cunhas normas previamente establecidas.
CL	Identifica a sílaba átona e tónica.
CL	Recoñece correctamente os signos de puntuación (por exemplo, punto e coma) en textos dados.
CL	Aplica as regras de uso do acento gráfico en palabras agudas, diferenciando a posición da sílaba tónica.
CL	Coñece a concordancia das diferentes palabras dunha oración e aplícaa en producións propias sinxelas.
D	Aplica distintos programas educativos dixitais como apoio e reforzo da aprendizaxe, baixo supervisión do mestre/a.
CL - CEC	Coñece e respecta a variedade lingüística de Galicia.
CL	Identifica os textos literarios propios da literatura infantil (narrativos, poéticos), considerándoos como medio de goce.
CL - CEC	Realiza lecturas guiadas de textos narrativos de tradición oral, pertencentes á literatura infantil, mellorando a súa comprensión.
CL	Recoñece a rima como recurso propio dos poemas.
CL	Identifica comparacións, aumentativos e diminutivos en textos literarios, coa axuda do mestre/a.
CL	Narra textos literarios sinxelos (por exemplo, contos, poemas e cancións), a partir de pautas ou modelos dados, buscando o fomento da creatividade.
SC	Colabora en dramatizacións de textos literarios adecuados para a súa idade, individualmente e en grupo.
CL	Memoriza cunhas pautas establecidas e reproduce textos orais breves e sinxelos (por exemplo, contos, poemas, cancións, refráns e adiviñas).
CL - CEC	Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.
CL - CEC	Amosa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.

5. ENSINANZAS TRANSVERSAIS

Educación para a igualdade entre os sexos:

- Conseguir unha visión do mundo libre de estereotipos sexistas e rexeitar calquera tipo de discriminación por razón de sexo.
- Recoñecer situacións habituais nas que se produza calquera tipo de discriminación por razón de sexo.
- Reflexionar e opinar sobre a igualdade de oportunidades.

Educación do consumidor:

- Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo e analizar o papel da publicidade na incitación ao consumo.
- Interpretar e comprender mensaxes propagandísticas e publicitarias.
- Reflexionar sobre as mensaxes transmitidas a través de calquera sistema verbal e non-verbal.

Educación ambiental:

- Servirse das competencias orais e escritas adquiridas para valorar criticamente a propia contorna e interesarse por respectala e melloralala.
- Coñecer os problemas principais que se producen no ambiente e reflexionar sobre as súas posibles solucións coa axuda da linguaxe.
- Respetar os seres vivos.
- Propoñer ideas e posibles solucións que comporten un compromiso persoal para a mellora e mantemento do medio natural.

Educación para a saúde. Educación sexual:

- Actuar con autonomía nas actividades cotiás e nas relacións de grupo, asumindo as responsabilidades que lle correspondan.
- Coñecer e practicar hábitos elementais de hixiene, alimentación e coidado persoal que melloren a calidade de vida.
- Coñecer e apreciar os aspectos biolóxicos, emocionais e sociais da sexualidade e concibir a sexualidade como mostra de plena comunicación entre as persoas e de afecto cara aos demais.

Educación para a paz:

- Respetar a diversidade lingüística dos inmigrantes e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Coñecer e valorar as variedades dialectais da lingua galega.
- Valoración das tradicións e os costumes doutros países como riqueza.
- Coñecer, comprender e aplicar as normas que rexen o intercambio comunicativo sabendo respectar e aceptar as achegas dos demais.
- Comprometerse na defensa dos dereitos humanos e na superación de todo tipo de discriminacións e de situacións de insolidariedade, así como amosar respecto e ser tolerante coa diversidade de linguas existentes.
- Estimar e valorar a lingua oral e escrita como medio de establecer e de mellorar a relación cos demais.

Educación moral e cívica:

- Desenvolver a autonomía persoal e tamén as posibilidades de tomar iniciativas e establecer relacións afectivas nas actividades habituais e nas relacións de grupo.
- Comprender e valorar as características e as calidades das persoas que o rodean, establecendo relacións equilibradas e construtivas.
- Manifestar interese por escoitar, comprender, informarse e poder participar posteriormente en conversas, debates e mesas redondas, respectando a quenda de palabra e valorando as ideas e as intervencións dos outros.
- Implicarse activamente nos diálogos e adoptar unha actitude dialogante nas situacións cotiás que o requiren.
- Valorar a diversidade lingüística do Estado como un feito cultural enriquecedor.

Educación viaria:

- Coñecer e respectar as normas básicas para desprazarse como peóns e como usuarios dun medio de transporte.
- Reflexionar sobre a propia conduta como peón, viaxeiro e condutor (bicicleta...).
- Respectar as normas de circulación en calquera circunstancia como medio para previr accidentes.

Educación para o lecer:

- Valorar a lectura de fragmentos de obras literarias acordes á súa idade como unha fonte de pracer o gozo estético.

6. MÍNIMOS ESIXIBLES

- ✓ Participación e cooperación en situacións comunicativas da aula, con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral.
- ✓ Comprensión e produción de textos orais básicos segundo a súa tipoloxía e adecuados á idade: narracións, descricións, diálogos ...
- ✓ Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartido.
- ✓ Interese por expresarse oralmente con pronunciación e entoación adecuadas.
- ✓ Uso dun linguaxe non discriminatorio e respectuoso coas diferenzas.
- ✓ Comprensión de informacións concretas en distintos tipos de texto, como invitacións, felicitacións, notas, avisos, noticias, folletos, descricións, instrucións ...
- ✓ Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experiencias e de regulación da convivencia.
- ✓ Composición de distintos tipos de texto.
- ✓ Utilización de elementos gráficos e paratextuais sinxelos para facilitar a comprensión (ilustracións e tipografía).
- ✓ Uso das TIC en tarefas simples.
- ✓ Interese pola escritura como instrumento para relacionarse e para aprender, polo coidado e maila presentación dos textos escritos e pola norma ortográfica.
- ✓ Escoita de textos literarios e lectura guiada e autónoma, silenciosa e en voz alta, de textos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á autonomía lectora.
- ✓ Valoración da autonomía lectora, interese pola elección de temas e textos, pola comunicación das preferencias persoais, e apreciación do texto literario como recurso de disfrute persoal. Hábito lector.
- ✓ Uso dos recursos da biblioteca de aula e do centro, incluídos documentos audiovisuais, como medio de aproximación á literatura.
- ✓ Comprensión, memorización e recitado de poemas co ritmo, a pronunciación e a entoación adecuados.
- ✓ Recreación e reescritura de textos narrativos e de carácter poético (adiviñanzas, refráns), utilizando modelos.
- ✓ Dramatización de situacións e de textos literarios.
- ✓ Identificación dos contextos nos que a comunicación se produce mediante textos escritos e valoración da importancia da escritura en determinados ámbitos.
- ✓ Identificación dos textos de uso frecuente na aula a partir de elementos paratextuais e textuais.
- ✓ Observación das diferenzas entre a lingua oral e a escrita.
- ✓ Recoñecemento da relación entre son e grafía no sistema da lingua.
- ✓ Adquisición de vocabulario: palabras polisémicas, simples, derivadas, aumentativos, diminutivos, sinónimos, antónimos.
- ✓ Coñecemento e uso da gramática: nome, determinantes, adxectivo, verbos.

7. AVALIACIÓN INICIAL

Na primeira quincena do curso realizarase una proba de avaliación inicial que consistirá en:

- Lectura en voz alta.
- Comprensión lectora.
- Expresión escrita: Facer una composición sinxela.

8. PROCEDIMIENTOS E INSTRUMENTOS DE EVALUACIÓN Y CRITERIOS DE CALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados.

No primeiro trimestre realizarase unha avaliación inicial que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo.

Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas, que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os procedementos serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os seguintes instrumentos:

- ✓ Observación sistemática.
- ✓ Revisión de cadernos e traballos realizados polos alumnos/as.
- ✓ Probas orais e escritas.
- ✓ Rexistro e control por parte do profesorado.

Valoramos:

- ✓ A realización dos exercicios diarios na clase.
- ✓ As tarefas decasa.
- ✓ O seu interese e mailo seu esforzo.
- ✓ A resposta das preguntas diarias orais da clase.
- ✓ As preguntas realizadas polo alumno.
- ✓ Probas escritas e orais, incluída avaliación de competencias.

As probas escritas realizaranse cada unidade.

Valoraranse con notas numéricas do 1 a 10, considerándose una nota inferior a 5 que os obxectivos non se alcancen.

Adoptando os seguintes CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

- ✓ Controles orais e escritos: 40%.
- ✓ Tarefas realizadas en clase, orais e escritas, participación en actividades comunicativas de produción oral e comprensión: 40%.
- ✓ Interese, esforzo persoal e traballos de casa: 20%.

9. METODOLOXÍA

Promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que propoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os contidos novos.
- Progresiva e coidadosa incorporación de coñecementos novos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificados que teñen en conta competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, traballo cooperativo en Proxectos e en tarefas **integradas**, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.

10. ORGANIZACIÓN DE ESPAZOS

• AULA:

Adaptable segundo as actividades (orais, escritas, proxectos, con pizarra dixital, canón...).

A alerta sanitaria dificultará desprazarse con facilidade polos distintos espazos e os materiais non poderán estar ao alcance dos nenos para que traballen de forma autónoma.

Distribución posible en pequenos grupos ou traballo individual.

• COMÚNS:

Patio, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...

Proxectos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.

11. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- *Libro do alumno.*
- *Libros de lectura.*
- Recursos educativos (Internet).
- Ordenador.
- Canón e proxector.

12. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- **ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA):** Os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias por parte dos alumnos.
- **PROFUNDIZACIÓN:** Fichas fotocopiáveis con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento de outros contidos relacionados cos do ciclo.
- **COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- **PLANES INDIVIDUAIS** dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación) **CON FICHAS DE REFORZO E AMPLIACIÓN.**
- **ACTIVIDADES MULTINIVEL:** Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. **ENSINO TITORADO.**
- **TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.**
- **LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.**

13. ESTRATEXIAS PARA INCORPORAR AS TIC NA AULA

Aproveitamento de recursos educativos en Internet: procura de imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.

14. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN LECTOR

As actividades complementarias e extraescolares desta área están todas elas dirixidas ao fomento da lectura e a escritura. Ademais realizaranse outras que veñen fixadas no proxecto lector:

Recomendación de libros

Cada unidade introdúcese coa súa lectura correspondente. Recoméndase ao alumnado a conveniencia da lectura desa obra completa.

En cada unha das unidades recomendase outra lectura relacionada co tema.

Para calquera neno/a é moi motivador iniciar a lectura dun libro que foi recomendado e valorado por algún compañeiro/a.

Hora de ler

Durante 20 min diarios (antes do recreo) o alumnado ten un tempo de recollemento, de intimidade para introducirse na lectura libre escollida por eles.

Outras veces pódese facer lectura guiada dalgún libro común. Establécense unhas lecturas reflectidas no proxecto lector anual.

Lectura na rede

Facelo como un medio de coñecer outros soportes.

Mochila viaxeira

Unha experiencia motivadora para toda a familia. Unha maneira de compartir libros, música, películas e incluso xogos interactivos que activan a mente de todos eles.

Exposicións

Os libros saen da biblioteca, igual que nas anteriores actividades, para encher os corredores e acercar o seu contido ao alumnado.

Busca de información

É importante ensinar ao alumnado a buscar información para dar resposta ás súas inquedanzas, saber onde atopala, ser quen de discernir entre a boa ou mala información; deste xeito alcanzaríamos unha das competencias básicas que consideramos fundamental para a formación do alumnado: *Aprender a aprender*.

Dramatizacións

Teatro, de monicreques ou personaxes reais, os conta – contos ... Declamacións de poemas; aprendizaxe dalgúns deles e incluso intentar musicar ou investigar se están musicados.

Escribir e ilustrar

Facer os seu propios relatos e a ilustracións dos mesmos.

Ilustrar poemas ou fragmentos literarios. Presenza de escritores e ilustradores no Centro.

15. AO PROXECTO LINGÜÍSTICO

1. SITUACIÓN DO ALUMNADO DE 4º DE PRIMARIA

O alumnado de 4º é maioritariamente castelán falante. Teñen o castelán como lingua inicial e como lingua habitual.

Obsérvase que a competencia en lingua galega mellora na escrita, estando un pouco máis baixo o nivel que o castelán, pero na expresión oral é moito máis baixa.

2. LINGUA DO ENSINO NESTA ÁREA

Por suposto, a lingua en que se vai levar a cabo está área é a LINGUA GALEGA.

3. OBXECTIVOS XERAIS

Respondendo a un contorno castelán falante e como pautas para a planificación do noso proxecto lingüístico, centrarémonos en dous obxectivos xerais:

- Que o alumnado aumente a competencia e uso habitual do galego.
- Que acaden unha axeitada competencia en galego ao remate da etapa.

4. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS

- Ser quen de manter unha conversa en galego.
- Lelo con fluidez.
- Ampliar o vocabulario.
- Ser quen de expresarse por escrito con soltura.

5. ACTIVIDADES

Os obxectivos anteriores estanse a desenvolver mediante as actividades que se describen a continuación:

-Festas tradicionais: Magosto, Entroido, Festas de Nadal e Día da Paz.

-Semana das Letras Galegas.

-Emprego de material bibliográfico, fonográfico, audiovisual e informático.

-Encontros con ilustradores, autores e contacontos en lingua galega.

-Utilización das TICs.

16. AO PLAN DE CONVIVENCIA

O CUIDADO DA PERSOA:

- Procuraremos acadar nos nosos alumnos o **benestar emocional**.
- Traballaremos a **educación en valores**: segundo os temas especificados anteriormente.
- Prestaremos especial **atención á diversidade**, entendendo a diferenza coma un valor. Realizaranse fichas de reforzo e ampliación de cada unha das unidades.
- O alumnado deberá acudir ao centro en condicións axeitadas de hixiene, coa debida puntualidade e coas súas tarefas feitas.

O CUIDADO DO ENTORNO:

- Buscamos unha escola aberta e integrada no mesmo.
- Procuraremos ter un entorno físico agradable:
- Traballaranse as normas:
 - De funcionamento da aula:
 - Cumprimento das normas xerais da aula.
 - Orden e limpeza na realización das tarefas.
 - Orden e colocación do seu material e das mesas.
 - Doutras dependencias:
 - Informática e biblioteca.

O CUIDADO DAS RELACIÓNS:

- Coas familias: O contacto directo coas familias será levado a cabo polo profesor titor. O profesor de cada unha das materias informará ao profesor/a titor/a das cualificacións, cumprimento de normas de cada un dos alumnos para informar á familia. Todo isto non implica que calquera pai ou nai poda solicitar entrevista con calquera profesor para aclarar calquera dúbida ou problema.
- Todo o profesorado que imparte clase ao grupo de alumnos establecerá reunións periódicas para estar sempre informados da marcha de cada un dos alumnos.

**Fundamental a *coordinación entre todo o profesorado*
para a marcha do Centro.**

17. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS

- Participación en:
 - ✓ Festas tradicionais: Magosto, Entroido, Festas de Nadal e Día da Paz.
 - ✓ Nadal.
 - ✓ Día de Rosalía.
 - ✓ Entroido.
 - ✓ Semana das Letras Galegas.
- Dramatizacións de lecturas.
- Recitado de poemas.
- Elaboración de contos.
- Exposicións literarias.
- Asistencia a obras de teatro.
- Encontros con ilustradores, autores e contacontos en lingua galega.

18. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e dos materiais didácticos	Hai coherencia entre a programación e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinariade (en actividades, tratamento dos contidos...).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que deles se lles dá aos alumnos e ás familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e aos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.		

Finalmente, dicir que sempre se teñen en conta as modificacións propostas na memoria do curso anterior.

**CEIP
PLURILINGÜE
"GRAXAL"**

PROGRAMACIÓN

MATEMÁTICAS

ÍNDICE

1. Introducción e contextualización.
2. Obxectivos da Educación Primaria.
3. Competencias clave.
4. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.
5. Perfil competencial.
6. Ensinanzas transversais.
7. Mínimos esixibles.
8. Avaliación inicial.
9. Procedementos e instrumentos de avaliación e criterios de cualificación.
10. Metodoloxía.
11. Organización de espazos.
12. Materiais e recursos didácticos.
13. Atención á diversidade.
14. Incorporación das TIC.
15. Accións de contribución ao: Proxecto lector do centro.
16. Proxecto lingüístico.
17. Plan de convivencia.
18. Actividades complementarias eextraescolares.
19. Avaliación da programación.

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O contexto está na programación xeral de “Lengua Castellana”.

Esta área, as matemáticas, é unha das áreas troncais establecidas na LOMCE. Poderíamos definir as matemáticas como *“un conxunto de saberes asociados aos números e ás formas, que permiten a análise de distintas situacións reais”*. Por iso consideramos fundamental centrar o traballo nesta área na propia experiencia do alumno partindo sempre de situacións concretas da vida cotiá para pouco a pouco ir xeneralizando ata acadar a resolución de situacións problemáticas máis complexas.

Os contidos están organizados en catro grandes bloques:

1. **Procesos, métodos e actitudes enmatemáticas.**
2. **Números. Medida.**
3. **Xeometría.**
4. **Estatística e probabilidade.**

Estes catro bloques teñen en común o punto fundamental desta área, a resolución de problemas, na que para chegar á súa solución trabállanse antes moitos aspectos fundamentais: lectura, comprensión, planificación, estratexias de resolución ...

Para o desenvolvemento deste currículo dividiremos a materia en unidades didácticas que serán repartidas ao longo das tres avaliacións. O bloque primeiro (procesos, métodos e actitudes matemáticas) estará presente en todas as unidades didácticas, do mesmo xeito que a resolución de problemas.

A área impartirase nun contexto sociocultural medio, no que, en xeral podemos contar co apoio e cooperación das familias. A área impartirase en lingua castelá nun ambiente sociolingüístico familiar tamén castelá.

2. OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN PRIMARIA

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.

- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo - sexual.
- n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
- o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3. COMPETENCIAS CLAVE

Serán as seguintes:

- a. Comunicación lingüística (CCL).
- b. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).
- c. Competencia dixital (CD).
- d. Aprender a aprender (CAA).
- e. Competencias sociais e cívicas (CSC).
- f. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).
- g. Conciencia e expresións culturais (CCEC).

4. OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE (ver a táboa no anexo 3)

5. PERFIL COMPETENCIAL

Competencias clave	ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE
CL-MCT	Comunica verbalmente de forma razoada o proceso seguido na resolución dun problema de matemáticas en contextos da vida cotiá e a contorna inmediata.
CL-MCT	Comprende o enunciado de problemas da vida cotiá e a contorna inmediata (datos, relacións entre os datos, contexto do problema) e exprésao mediante unha representación gráfica.
MCT-AA	Utiliza estratexias heurísticas e procesos de razoamento na resolución de problemas da vida cotiá e a contorna inmediata, seguindo unha orde no traballo e os pasos e procedementos necesarios.
AA	Reflexiona sobre o proceso levado na resolución de problemas relacionados con situacións da contorna inmediata e a vida cotiá, revisa as operacións utilizadas e as unidades dos resultados, comproba a coherencia das solucións no contexto da situación e busca outras formas de resolución.
MCT	Realiza estimacións e elabora conxecturas sobre os resultados dos problemas que hai que resolver da contorna inmediata e a vida cotiá, contrastando a súa validez e coherencia e valorando a súa utilidade.
MCT	Identifica e interpreta datos e mensaxes de textos numéricos sinxelos da vida cotiá (facturas, folletos publicitarios, rebaixas...).
MCT	Identifica patróns, regularidades e leis matemáticas en situacións de cambio, en contextos numéricos, xeométricos e funcionais, da contorna inmediata e a vida cotiá enumerando semellanzas e diferenzas.
MCT	Realiza predicións sobre os resultados esperados na resolución de situacións problemáticas da vida cotiá e da contorna inmediata, utilizando os patróns e as leis atopados, analizando a súa idoneidade e os erros que se producen identificando posibles variables non controladas e elementos estraños.
MCT	Profunda en problemas unha vez resoltos, suscitados desde situacións da vida cotiá e a contorna inmediata, analizando a coherencia da solución e buscando outras formas de resolvelos.
AA-IEE	Suscítase novos problemas, a partir de uno resolto variando os datos, propoñendo novas preguntas, conectándoo coa realidade, propoñendo outros contextos...
MCT-IEE	Informa oralmente apoiándose en diferentes soportes (textos, gráficos, pictogramas, diagramas...) sobre o proceso de investigación realizado a partir de cuestións concretas de carácter matemático sobre a vida cotiá e a contorna inmediata, expoñendo as fases de leste e valorando, coa axuda de pautas e cuestións definidas, os resultados e as conclusións obtidas.
MCT-AA	Practica o método científico no tratamento de situacións problemáticas da vida cotiá e a contorna inmediata, sendo ordenado, organizado e sistemático na utilización de follas de rexistro, cadernos de notas, diarios, etc., na revisión e introdución das modificacións pertinentes.
MCT-AA	Ten presente no tratamento de situacións problemáticas da vida cotiá e a contorna inmediata preguntas como: que quero pescudar?, que teño?, que busco?, como o podo facer?, non me equivoquei ao facelo?, a solución é axeitada?, como se pode comprobar?
MCT	No tratamento de situacións problemáticas da vida cotiá e a contorna inmediata realiza estimacións sobre os resultados esperados e contrasta o seu validez tendo en conta as características das informacións ou datos iniciais e o contexto da situación.
MCT	Elabora hipóteses sinxelas, propón a súa comprobación e busca argumentos que as validen ou as refuten, en situacións que hai que resolver da vida cotiá e a contorna inmediata, en contextos numéricos, xeométricos ou funcionais.
AA	Desenvolve e mostra actitudes axeitadas para o traballo en matemáticas: esforzo, perseveranza, flexibilidade, estratexias persoais de autocorrección e espírito de superación.
CL-MCT	Comunica verbalmente de forma razoada o proceso seguido na resolución dun problema de matemáticas en contextos da vida cotiá e a contorna inmediata.
CL-MCT	Comprende o enunciado de problemas da vida cotiá e a contorna inmediata (datos, relacións entre os datos, contexto do problema) e exprésao mediante unha representación gráfica.
MCT-AA	Utiliza estratexias heurísticas e procesos de razoamento na resolución de problemas da vida cotiá e a contorna inmediata, seguindo unha orde no traballo e os pasos e procedementos necesarios.
AA	Reflexiona sobre o proceso levado na resolución de problemas relacionados con situacións da contorna inmediata e a vida cotiá, revisa as operacións utilizadas e as unidades dos resultados, comproba a coherencia das solucións no contexto da situación e busca outras formas de resolución.

MCT	Realiza estimacións e elabora conxecturas sobre os resultados dos problemas que hai que resolver da contorna inmediata e a vida cotiá, contrastando a súa validez e coherencia e valorando a súa utilidade
MCT	Identifica e interpreta datos e mensaxes de textos numéricos sinxelos da vida cotiá (facturas, folletos publicitarios, rebaixas...).
MCT	Identifica patróns, regularidades e leis matemáticas en situacións de cambio, en contextos numéricos, xeométricos e funcionais, da contorna inmediata e a vida cotiá enumerando semellanzas e diferenzas.
MCT	Realiza predicións sobre os resultados esperados na resolución de situacións problemáticas da vida cotiá e da contorna inmediata, utilizando os patróns e as leis atopados, analizando a súa idoneidade e os erros que se producen identificando posibles variables non controladas e elementos estraños.
MCT	Profunda en problemas unha vez resoltos, suscitados desde situacións da vida cotiá e a contorna inmediata, analizando a coherencia da solución e buscando outras formas de resolvelos.
AA-IEE	Suscítase novos problemas, a partir de uno resolto variando os datos, propoñendo novas preguntas, conectándoo coa realidade, propoñendo outros contextos...
MCT-IEE	Informa oralmente apoiándose en diferentes soportes (textos, gráficos, pictogramas, diagramas, etc.) sobre o proceso de investigación realizado a partir de cuestións concretas de carácter matemático sobre a vida cotiá e a contorna inmediata, expoñendo as fases de leste e valorando, coa axuda de pautas e cuestións definidas, os resultados e as conclusións obtidas.
MCT-AA	Practica o método científico no tratamento de situacións problemáticas da vida cotiá e a contorna inmediata, sendo ordenado, organizado e sistemático na utilización de follas de rexistro, cadernos de notas, diarios, etc., na revisión e introdución das modificacións pertinentes.
MCT-AA	Ten presente no tratamento de situacións problemáticas da vida cotiá e a contorna inmediata preguntas como: que quero pescudar?, que teño?, que busco?, como o podo facer?, non me equivoquei ao facelo?, a solución é axeitada?, como se pode comprobar?
MCT	No tratamento de situacións problemáticas da vida cotiá e a contorna inmediata realiza estimacións sobre os resultados esperados e contrasta o seu validez tendo en conta as características das informacións ou datos iniciais e o contexto da situación.
MCT	Elabora hipóteses sinxelas, propón a súa comprobación e busca argumentos que as validen ou as refuten, en situacións que hai que resolver da vida cotiá e a contorna inmediata, en contextos numéricos, xeométricos ou funcionais.
AA	Desenvolve e mostra actitudes axeitadas para o traballo en matemáticas: esforzo, perseveranza, flexibilidade, estratexias persoais de autocorrección e espírito de superación.
AA	Plantéxase resolución de retos e problemas da vida cotiá e a contorna inmediata con precisión, esmero e interese superando bloqueos e inseguridades ante situacións descoñecidas e utilizando a reflexión sobre os erros como método de aprendizaxe.
MCT-AA	Distingue entre problemas e exercicios e aplica as estratexias adecuadas para cada caso, con confianza e precisión.
MCT	Formula preguntas precisas e formuladas con corrección na procura de respostas adecuadas, tanto no estudo dos conceptos como na resolución de problemas relacionados coa vida cotiá e a contorna inmediata.
MCT-AA	Desenvolve e aplica estratexias de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de contra exemplos) para crear e investigar conxecturas e construír e defender argumentos.
MCT-IEE	Toma decisións nos procesos de resolución de problemas da vida cotiá e a contorna inmediata valorando a súa conveniencia pola súa sencillez e utilidade en función de referencias en situacións e coñecementos previos.
AA	Reflexiona sobre os problemas resoltos da vida cotiá e a contorna inmediata e os procesos desenvolvidos, valorando as ideas crave e buscando referentes para situacións futuras similares.
D	Utiliza ferramentas tecnolóxicas para a realización de cálculos numéricos, para aprender e para resolver problemas da vida cotiá e a contorna inmediata.
D	Usa a calculadora para a realización de cálculos numéricos, para aprender e para resolver problemas da vida cotiá e a contorna inmediata.
MCT-D-IEE	Realiza de forma guiada un proxecto relacionado coa vida cotiá e a contorna inmediata elaborando e presentando un informe sinxelo con documentos dixitais (texto, presentación, imaxe, vídeo, son, mapa conceptual, etc.), buscando, analizando e seleccionando a información relevante, utilizando a ferramenta tecnolóxica adecuada e compartíndo cos seus compañeiros.
MCT-CEC	Iníciase no coñecemento e a lectura de números romanos.

MCT	Le, escribe e ordena, en textos numéricos e da vida cotiá, números ata a centena de milleiro e decimais ata as décimas, utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.
MCT	Identifica e nomea números ordinais do 1.º ao 40.º en situacións da vida cotiá e a contorna inmediata.
MCT	Interpreta, en textos numéricos e da vida cotiá, números naturais ata a centena de milleiro e decimais ata as décimas, utilizando razoamentos apropiados e considerando o valor de posición de cada unha das súas cifras.
MCT	Descompón, compón e redondea números naturais ata a centena de milleiro e decimais ata as décimas, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.
MCT	Ordena e compara números naturais ata a centena de milleiro e decimais ata as décimas, utilizando a recta numérica como apoio gráfico.
MCT	Descobre os números negativos en situacións cotiás.
MCT	Redondea mentalmente números decimais á décima máis próxima en situacións de resolución de problemas da vida cotiá e a contorna inmediata
MCT	Resolve operacións en expresións numéricas introducindo as parénteses.
MCT	Utiliza diferentes tipos de números en contextos próximos.
AA	Estima e comproba a coherencia do resultado dun problema mediante diferentes estratexias (algoritmos escritos, cálculo mental e tenteo).
MCT	Coñece e aplica os criterios de divisibilidade máis sinxelos como por 2, 5, e 10.
MCT	Realiza operacións con números naturais: suma, resta, multiplicación e división.
MCT	Identifica e usa os termos propios da multiplicación e da división.
MCT	Resolve problemas utilizando a multiplicación para efectuar recontos.
MCT	Aplica as propiedades das operacións e as relacións entre elas.
MCT	Realiza sumas, restas e multiplicacións con números decimais ata as décimas.
MCT	Aplica o uso das parénteses en estruturas sinxelas.
AA	Utiliza e automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división en números naturais ata a centena de milleiro e decimais ata as décimas en contextos de resolución de problemas e en situacións da vida cotiá.
MCT	Descompón de forma aditiva e de forma aditivo - multiplicativa números menores dunha centena de millar, atendendo ao valor posicional das súas cifras.
MCT	Constrúe series numéricas (ata a centena de mil), ascendentes e descendentes, de cadencias 2, 10, 100 a partir de calquera número, e de cadencias 5, e 50 a partir de múltiplos de 5.
MCT	Descompón números naturais menores dunha centena de milleiro, atendendo ao valor posicional das súas cifras.
AA	Constrúe e memoriza as táboas de multiplicar, utilizándoas para realizar cálculo mental.
MCT	Identifica múltiplos e divisores de 2, 3, 5, e 10 utilizando as táboas de multiplicar.
MCT	Calcula os primeiros múltiplos dun número natural menor que 20.
MCT	Calcula todos os divisores dun número natural menor que 20.
MCT	Descompón números decimais ata as décimas, atendendo ao valor posicional das súas cifras.
AA	Utiliza estratexias persoais de cálculo mental en cálculos relativos á suma e resta de números naturais ata a centena, e multiplicación e división por unha cifra, explicando de forma oral o proceso seguido.
MCT	Estima e redondea o resultado dun cálculo, valorando a resposta en situacións da contorna escolar e familiar e da vida cotiá.
D	Usa a calculadora para resolver problemas.
MCT	Resolve problemas relacionados con situacións da contorna inmediata e a vida cotiá que supoñen a lectura, escritura, interpretación e ordenación de números naturais ata a centena de milleiro e decimais ata as décimas, aplicando operacións de suma, resta, multiplicación e división.

AA	Reflexiona sobre o proceso levado na resolución de problemas relacionados con situacións da contorna e a vida cotiá, revisando as operacións, as unidades dos resultados e comprobando e interpretando no contexto a coherencia das solucións e propoñendo outras formas de resolvelo.
MCT	Identifica as unidades do Sistema Métrico Decimal: lonxitude, capacidade e peso/masa, na contorna inmediata e a vida cotiá.
MCT-CL	Estima lonxitudes, capacidades e masas en situacións da vida cotiá, elixindo a unidade e os instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida explicando de forma oral o proceso seguido.
MCT	Mide lonxitudes, capacidades e masas da contorna inmediata e a vida cotiá utilizando instrumentos convencionais (regra, metro, balanza, litro, etc.) e non convencionais, expresando o resultado na unidade máis adecuada, explicando de forma oral o proceso seguido.
MCT	Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa obtidas na contorna inmediata e a vida cotiá, en forma simple, expresando o resultado na unidade determinada previamente.
MCT	Expresa en forma simple unha medición de lonxitude, capacidade ou masa da contorna.
MCT	Realiza operacións con números naturais: suma, resta, multiplicación e división.
MCT	Identifica e usa os termos propios da multiplicación e da división.
MCT	Resolve problemas utilizando a multiplicación para efectuar recontos.
MCT	Aplica as propiedades das operacións e as relacións entre elas.
MCT	Realiza sumas, restas e multiplicacións con números decimais ata as décimas.
MCT	Aplica o uso das parénteses en estruturas sinxelas.
AA	Utiliza e automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división en números naturais ata a centena de milleiro e decimais ata as décimas en contextos de resolución de problemas e en situacións da vida cotiá.
MCT	Descompón de forma aditiva e de forma aditivo - multiplicativa números menores dunha centena de millar, atendendo ao valor posicional das súas cifras.
MCT	Constrúe series numéricas (ata a centena de mil), ascendentes e descendentes, de cadencias 2, 10, 100 a partir de calquera número, e de cadencias 5, e 50 a partir de múltiplos de 5.
MCT	Identifica as unidades do Sistema Métrico Decimal: lonxitude, capacidade e peso/masa, na contorna inmediata e a vida cotiá.
MCT-CL	Estima lonxitudes, capacidades e masas en situacións da vida cotiá, elixindo a unidade e os instrumentos máis axeitados para medir e expresar unha medida explicando de forma oral o proceso seguido.
MCT	Mide lonxitudes, capacidades e masas da contorna inmediata e a vida cotiá utilizando instrumentos convencionais (regra, metro, balanza, litro, etc.) e non convencionais, expresando o resultado na unidade máis adecuada, explicando de forma oral o proceso seguido.
MCT	Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa obtidas na contorna inmediata e a vida cotiá, en forma simple, expresando o resultado na unidade determinada previamente.
MCT	Expresa en forma simple unha medición de lonxitude, capacidade ou masa da contorna.
MCT	Identifica e diferencia os elementos básicos de circunferencia e círculo: centro, radio, diámetro, corda e arco.
MCT	Aplica o concepto de perímetro de figuras para a realización de cálculos e medicións en circunferencias da contorna escolar.
MCT-AA	Debuxa figuras planas a partir da composición ou descomposición doutras, describindo aspectos concretos do resultado (número de lados, ángulos, etc.), comparándoo con obxectos da contorna inmediata e a vida cotiá.
CL-MCT	Identifica e nomea polígonos atendendo ao número de lados en obxectos cotiáns, establecendo a relación dos prefixos que forman os seus nomes con outras palabras que os conteñen.
MCT	Recoñece e identifica prismas e pirámides na contorna inmediata, imaxes, fotografías, vídeos, simulacións, etc.
MCT	Recoñece e identifica corpos redondos (cono, cilindro e esfera) na contorna inmediata, imaxes, fotografías, vídeos, simulacións, etc.
CL-MCT	Comprende e describe posicións e percorridos na contorna inmediata e interpreta e elabora representacións espaciais destes en esbozos de itinerario, planos, etc., utilizando as nocións xeométricas básicas (situación, paralelismo, perpendicularidade e perímetro).

CL	Interpreta e describe situacións, mensaxes e feitos da vida diaria utilizando as nocións xeométricas básicas (situación, paralelismo, perpendicularidade e perímetro): indica unha dirección, explica un percorrido e oriéntase no espazo.
MCT	Resolve problemas xeométricos relacionados con situacións da contorna inmediata e a vida cotiá, utilizando as propiedades das figuras planas e os conceptos básicos de perpendicularidade, paralelismo, posición e movemento.
AA	Reflexiona sobre o proceso levado na resolución de problemas relacionados con situacións da contorna e a vida cotiá, revisando as operacións, as unidades dos resultados e comprobando e interpretando no contexto a coherencia das solucións e proponendo outras formas de resolvelo.
MCT	Recolle datos da contorna inmediata e a vida cotiá e rexístraos en táboas ou cadros de dobre entrada, diagramas de barra, lineais e circulares.
MCT	Recolle, ordena e clasifica datos en función de máis dun criterio, relativos á contorna inmediata e a vida cotiá, expresando o resultado mediante táboas ou cadros de dobre entrada, diagramas de barra, lineais e circulares.
MCT	Realiza e interpreta gráficos moi sinxelos (diagramas de barras, lineais e circulares), con datos obtidos en situacións da contorna inmediata e a vida cotiá.
MCT-AA	Efectúa e argumenta estimacións baseadas na experiencia sobre o resultado (posible, imposible, seguro) de situacións da contorna inmediata e a vida cotiá nas que intervén o azar.
MCT	Identifica situacións da contorna inmediata e a vida cotiá de carácter aleatorio.
MCT	Resolve problemas relacionados con situacións da contorna inmediata e a vida cotiá suscitados a partir de gráficos (diagramas de barras, lineais, circulares, etc.) ou relacionados coa probabilidade ou o azar.
AA	Reflexiona sobre o proceso levado na resolución de problemas relacionados con situacións da contorna e a vida cotiá, revisando as operacións, as unidades dos resultados e comprobando e interpretando no contexto a coherencia das solucións e proponendo outras formas de resolvelo.

6. ENSINANZAS TRANSVERSAIS

Educación do consumidor:

1. Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo, valorando a importancia de ter unhas nocións de economía e aforro.

Educación ambiental:

1. Servirse das competencias orais e escritas adquiridas para valorar criticamente a propia contorna e interesarse por respectala e melloralala.
2. Coñecer os problemas principais que se producen no ambiente e reflexionar sobre as súas posibles solucións coa axuda da linguaxe.
3. Respetar os seres vivos.
4. Propoñer ideas e posibles solucións que comporten un compromiso persoal para a mellora e mantemento do medio natural.

Educación para a saúde. Educación sexual:

1. Actuar con autonomía nas actividades cotiás e nas relacións de grupo, asumindo as responsabilidades que lle correspondan.
2. Coñecer e practicar hábitos elementais de hixiene, alimentación e coidado persoal que melloren a calidade de vida.
3. Coñecer e apreciar os aspectos biolóxicos, emocionais e sociais da sexualidade e concibir a sexualidade como mostra de plena comunicación entre as persoas e de afecto cara aos demais.

Educación para a paz:

1. Coñecer, comprender e aplicar as normas que rexen o intercambio comunicativo, sabendo respectar e aceptar as achegas dos demais.
2. Respetar as achegas doutras culturas e valoralas como enriquecemento positivo para a propia cultura.

Educación moral e cívica:

1. Defender activamente os dereitos e deberes de cada membro da sociedade, respectando ás persoas sen que se produza ningún tipo de discriminación por calquera motivo.
2. Respetar as regras propias do intercambio comunicativo.

7. MÍNIMOS ESIXIBLES

NUMERACIÓN

1. Ler e escribir (ditados e escritos) de números con cifras e con letras ata 9.999.999.
2. Compoñer e descompoñer números de ata seis e sete cifras ($800000 + \dots$; $8 \text{ CM} + \dots$).
3. Ordenar números ata o 9.999.999 utilizando los signos $<$, $>$.
4. Coñecer os números ordinais ata o 50º.
5. Identificar o número anterior e posterior a outro dado (ata 9.999.999).
6. Redondear ás decenas e ás centenas (3463 : 3460 ; 8632 : 8600).
7. Realizar series progresivas e regresivas de 5, 25 e 50.

OPERACIÓNS

1. Identificar os términos da división: dividendo, divisor, cociente e resto.
2. Realizar multiplicacións de catro cifras no multiplicando por dúas cifras.
3. Divisións cunha cifra no divisor.
4. Sumar e restar mentalmente un número de dúas cifras con outro dunha.
5. Restar mentalmente dun número dado outro que sexa múltiplo de 10, 100 ou 1000.
6. Sumar e restar mentalmente decenas, centenas e millares enteiros: $80 + 70 + 60\dots$
7. Iniciar a realización de cálculos con operacións combinadas.

PROBLEMAS

1. Con medidas de tempo: "Canto tempo hai dende...ata".
2. Utilizando as operacións básicas: sumas, restas, multiplicacións e divisións, así como as combinacións de varias delas.
3. Básicos sobre perímetros.
4. Sinxelos coa estrutura do centro utilizando magnitudes de xeometría e as magnitudes do ciclo (figuras, ángulos, unidades de medida, de capacidade e peso).
5. De multiplicar a través da estrutura fixada con unha soa operación e cunha única pregunta.
6. Inventar o enunciado de problemas cunha soa operación (suma, resta, multiplicación e división).

XEOMETRÍA. ORIENTACIÓN E REPRESENTACIÓN ESPACIAL

1. Recoñecer os elementos básicos da circunferencia: centro, radio e diámetro.
2. Coñecer e nomear polígonos atendendo ao seu número de lados: triángulos, cuadriláteros, pentágonos, hexágonos, heptágonos e octógonos.
3. Diferenciar entre rectas, semirectas e segmentos.
4. Rectas, paralelas, perpendiculares e secantes.
5. Contar as caras, arestas e vértices dun poliedro.
6. Triángulos segundo os seus lados e os seus ángulos.
7. Recoñecer os corpos xeométricos (cono, cilindro, esfera, pirámide e prisma).
8. Distinguir los conceptos de perímetro e superficie.
9. Diferenciar entre ángulos: agudo, llano, obtuso, recto e completo.
10. Debuxar liñas rectas con milímetros e centímetros.
11. Describir recorridos sobre cuadrículas (esquerda, dereita, abaixo...).
12. Localizar puntos utilizando cuadrículas en diagramas cartesianos.
13. Iniciarse na medición de ángulos co transportador.

MAGNITUDES E MEDIDA

1. Recoñecer as moedas e billetes de curso legal, así como as respectivas equivalencias.
2. Ler adecuadamente prezos dados en euros: 2,45 euros = 2 euros y 45 céntimos; 0,35 euros = 35 céntimos.
3. Ordenar unha lista dada de prezos: 0,85-2,15.
4. Diferentes composicións de prezos dados en moedas e billetes.
5. O metro como unidade de medida, os seus múltiplos e submúltiplos máis importantes.
6. Realizar medidas de obxectos así como realizar liñas de cm e mm.
7. Establecer as relacións existentes entre horas, minutos e segundos.
8. Ordenar medidas de lonxitude, peso e capacidade.
9. O quilogramo como unidade de peso, os seus múltiplos e submúltiplos máis importantes e as súas equivalencias.
10. O litro, decilitro, centilitro e mililitro como unidades de capacidade así como as súas equivalencias.
11. O quilo, medio, cuarto e as súas equivalencias en gramos.
12. O litro, medio litro e cuarto de litro e as súas equivalencias en centilitros.
13. Realizar medicións aproximadas da capacidade de recipientes.
14. Coñecer e utilizar os días, semanas, meses, anos, décadas e séculos como medidas de tempo.
15. Perímetros e as superficies dos polígonos traballados.
16. Identificar polígonos segundo o número de lados.
17. Clasificar e traballar con triángulos atendendo aos seus lados e aos seus ángulos.
18. Interpretar e realizar gráficos sinxelos (pictogramas, diagramas de barras ...).
19. Clasificar datos en táboas de dobre entrada.

8. AVALIACIÓN INICIAL

Na primeira quincena do curso realizarase una proba de avaliación inicial que consistirá en:

- Numeración.
- Cálculo.
- Problemas.

9. PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados.

No primeiro trimestre realizarase unha avaliación inicial que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo.

Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas, que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os procedementos serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os seguintes instrumentos:

- ✓ Observación sistemática.
- ✓ Revisión de cadernos e traballos realizados polos alumnos/as.
- ✓ Probas orais e escritas.
- ✓ Rexistro e control por parte do profesorado.

Valoramos:

- ✓ A realización dos exercicios diarios na clase.
- ✓ As tarefas decasa.
- ✓ O seu interese e mailo seu esforzo.
- ✓ A resposta das preguntas diarias orais da clase.
- ✓ As preguntas realizadas polo alumno.
- ✓ Probas escritas e orais, incluída avaliación de competencias.

As probas escritas realizaranse cada unidade.

Valoraranse con notas numéricas do 1 a 10, considerándose una nota inferior a 5 que os obxectivos non se alcancen.

Adoptando os seguintes CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

- ✓ Controis orais e escritos: 40%.
- ✓ Tarefas realizadas en clase, orais e escritas, participación en actividades comunicativas de produción oral e comprensión: 40%.
- ✓ Interese, esforzo persoal e traballos de casa: 20%.

10. METODOLOXÍA

Preténdese iniciar aos alumnos na capacidade de enfrontarse con éxito a situacións nas que interveñan os números e as súas relacións, permitindo obter información efectiva, directamente ou a través da comparación, a estimación e o cálculo mental ou escrito.

A metodoloxía proposta será a seguinte:

- ✓ **Evocación de coñecementos previos** para abordar os novos contidos.
- ✓ **Progresiva e coidada incorporación de novos contidos**, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- ✓ **Exercicios e actividades diversificadas** que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, tarefas integradas, uso das TIC e actividades e experiencias que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.
- ✓ **Corrección de exercicios individualmente e colectivamente.**
- ✓ **Revisión de cadernos.**

11. ORGANIZACIÓN DE ESPAZOS

• AULA:

Adaptable segundo as actividades (orais, escritas, proxectos, con pizarra dixital, canón...).

As medidas sanitarias necesarias neste curso impiden desprazarse con facilidade polos distintos espazos e os materiais non estarán ao alcance dos nenos para que traballen de forma autónoma.

Distribución posible en pequeno grupo ou trabalo individual.

• COMÚNS:

Patio, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...

Proxectos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.

12. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- *Libro do alumno.*
- Recursos educativos (Internet).
- Ordenador.
- Canón e proxector.
- Material multibase, reloxos, moedas e billetes...

13. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- PROFUNDIZACIÓN e REFORZO: Fichas fotocopiáveis con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento de outros contidos relacionados cos do ciclo.
- COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- PLANES INDIVIDUAIS dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación) CON FICHAS DE REFORZO E AMPLIACIÓN.
- ACTIVIDADES MULTINIVEL: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. ENSINO TITORADO.

14. ESTRATEXIAS PARA INCORPORAR AS TIC NA AULA

Aproveitamento de recursos educativos en Internet: procura de imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.

Utilización da aula virtual e plataforma webex.

15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN LECTOR

Lectura:

- ✓ Lectura do libro de texto.
- ✓ Lectura e comprensión de problemas.
- ✓ Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo...).
- ✓ Textos en soporte dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- ✓ Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- ✓ Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- ✓ Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- ✓ Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.
- ✓ Expresión da solución dos problemas.

16. ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO

1. SITUACIÓN DO ALUMNADO DE 4º DE PRIMARIA

O alumnado de 4º é maioritariamente castelán falante. Teñen o castelán como lingua inicial e como lingua habitual.

2. LINGUA DO ENSINO NESTA ÁREA

Por suposto, a lingua en que se vai levar a cabo esta área é a LINGUA CASTELÁ.

Segundo recolle o proxecto lingüístico do noso centro e tal e como establece o Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo non ensino non universitario de Galicia a área de matemáticas será impartida en lingua castelá, o cal non implica que vaíamos ampliando o noso vocabulario na segunda lingua cooficial da nosa comunidade sobre todo na implicación das actividades complementarias comúns a todo o centro cuxo fin é o fomento do uso do galego (Magosto, Letras galegas, Entroido...)

17. ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

O CUIDADO DA PERSOA:

- Procuraremos acadar nos nosos alumnos o **benestar emocional**.
- Traballaremos a **educación en valores**: segundo os temas especificados anteriormente.
- Prestaremos especial **atención á diversidade**, entendendo a diferenza coma un valor. Realizaranse fichas de reforzo e ampliación de cada unha das unidades.
- O alumnado deberá acudir ao centro en condicións axeitadas de hixiene, coa debida puntualidade e coas súas tarefas feitas.

O CUIDADO DO ENTORNO:

- Buscamos unha escola aberta e integrada no mesmo.
- Procuraremos ter un entorno físico agradable:
- Traballaranse as normas:
 - De funcionamento da aula:
 - Cumprimento das normas xerais da aula.
 - Orden e limpeza na realización das tarefas.
 - Orden e colocación do seu material e das mesas.
 - Doutras dependencias:
 - Informática e biblioteca.

**Fundamental a *coordinación entre todo o profesorado*
para a marcha do Centro.**

18. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS

- Diferentes actividades realizadas co material multibase.
- Realización de debuxos ilustrativos que facilitan a comprensión e resolución de problemas.
- Extracción de datos a partir de imaxes e láminas.
- Construír problemas da vida diaria a partir de folletos publicitarios.
- Mercado de compra venta para traballar coas moedas e billetes de curso legal.
- Utilización do reloxo dixital e analóxico.

19. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e dos materiais didácticos	Hai coherencia entre a programación e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinabilidade (en actividades, tratamento dos contidos etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que deles se lles dá aos alumnos e ás familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e aos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aos alumnos. ▪ Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.		

Finalmente, dicir que sempre se teñen en conta as modificacións propostas na memoria do curso anterior.

**CEIP
PLURILINGÜE
"GRAXAL"**

PROGRAMACIÓN

CIENCIAS SOCIAIS

4º E. Primaria

INDICE

1. Introducción e contextualización
2. Obxectivos da Educación Primaria
3. Competencias clave
4. Obxectivos en clave de competencias na área de ciencias sociais de 4º Primaria
5. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe
6. Perfil competencial
7. Ensinanzas transversais
8. Avaliación inicial
9. Procedimentos e instrumentos de avaliación e Criterios de cualificación
10. Metodoloxía
11. Organización de espazos
12. Materiais e recursos didácticos
13. Atención á diversidade
14. Incorporación das TIC
15. Accións de contribución ao proxecto lector do centro
16. Accións de contribución ao proxecto lingüístico do centro
17. Accións de contribución ao plan de convivencia do centro.
18. Actividades complementarias e extraescolares
19. Avaliación da programación.
20. Modificacións propostas na memoria do curso anterior

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O obxecto da área de ciencias sociais é preparar ao alumnado para vivir en sociedade, respectando as regras sociais e democráticas.

Esta área integra diversos ámbitos de estudo, centrándose en aspectos xeográficos, sociolóxicos, económicos e históricos. A organización de contidos queda establecido do seguinte xeito:

- **Bloque 1.** Contidos comúns.
- **Bloque 2.** O mundo que nos rodea
- **Bloque 3.** Vivir en sociedade
- **Bloque 4.** As pegadas do tempo

Estes bloque establécense para facilitar a concreción curricular da área, pero, en ningún caso, o desenvolvemento curricular se limitará a seguir esta estrutura, senón que os contidos serán abordados dun xeito global e interdisciplinar.

Para o desenvolvemento deste currículo dividiremos a materia en unidades didácticas que serán repartidas ao longo das tres avaliacións, pero, como xa dixemos, dada a interrelación dos cinco bloques, non deben ser traballados de forma illada, senón integrada.

A área impartirase nun contexto sociocultural medio, no que, en xeral, podemos contar co apoio e cooperación das familias. A área impartirase en lingua galega pero o ambiente sociolingüístico familiar é castelá.

1.OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN PRIMARIA

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.

- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicalos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.
- n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
- o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

3. COMPETENCIAS CLAVE

As competencias clave do currículo serán as seguintes:

- a) Comunicación lingüística (CCL).
- b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).
- c) Competencia dixital (CD).
- d) Aprender a aprender (CAA).
- e) Competencias sociais e cívicas (CSC).
- f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).
- g) Conciencia e expresións culturais (CCEC).

OBXECTIVOS EN CLAVE DE COMPETENCIAS NA ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS DE 4º PRIMARIA

- Identificar e describir o tempo atmosférico, os principais fenómenos meteorolóxicos e os aparellos utilizados para realizar medicións concretas e exactas sobre as condicións atmosféricas, valorando a importancia destas predicións para a vida das persoas e as principais actividades económicas. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal).
 - Identificar como as actividades humanas orixinan os desequilibrios no medio, adquirindo pautas de consumo e comportamento responsable para reducir o impacto ambiental das nosas actividades. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
 - Recoñecer as características da Terra, as súas capas, tipos de rochas, a distribución da auga no planeta e as distintas formas de relevo. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
 - Coñecer as principais formas de representar a Terra e os elementos para cada unha desas representacións. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
 - Recoñecer a forma de organización da localidade, do municipio e das comunidades autónomas (CC. AA.), identificando e valorando os valores democráticos en que se fundamenta e sendo consciente da importancia da participación cidadá na organización e a colaboración no funcionamento. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal).

- Identificar as actividades comerciais, os principais tipos e as persoas que interveñen nelas, considerar a importancia e a contribución destas á sociedade do benestar relacionándoas coa satisfacción de necesidades en canto á prestación de servizos que supoñen. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersonal).
- Coñecer e respectar as normas básicas de seguridade viaria e sabelas utilizar como peón, condutor de bicicletas e usuario dos medios de transporte e doutros servizos. (Sociais e cívicas / Intelixencias interpersonal e intrapersonal).
- Iniciarse no uso das unidades de medida do tempo histórico para localizar e ordenar os feitos históricos. Adquirir o concepto de historia coñecendo as idades en que se divide, identificando as fontes históricas e sabendo clasificalas. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía, Sociais e cívicas, aprender a aprender / Intelixencia lóxico-matemática, interpersonal e intrapersonal).
- Datar a Prehistoria e a Idade Antiga coñecendo as características da vida humana, a súa organización social e as manifestacións culturais e artísticas, así como valorar a importancia dos museos e os monumentos históricos, mostrando unha actitude de respecto e coidado. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía, Sociais e cívicas, Aprender a aprender / Intelixencia lóxico-matemática, interpersonal e intrapersonal).
- Formular hipótese e elaborar mensaxes e textos informativos, explicativos e argumentativos para a comprensión e a explicación da realidade. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
- Buscar, seleccionar e organizar información de diferentes fontes, analizala e extraer conclusións, reflexionar sobre o proceso seguido e comunicalo (oralmente ou por escrito) utilizando con rigor e precisión o vocabulario axustado aos contidos traballados, así como ás Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC) e aos recursos diversos na elaboración de traballos. (Comunicación lingüística, Dixital, Aprender a aprender / Intelixencias lingüística-verbal e intrapersonal).
- Participar en actividades de grupo adoptando un comportamento responsable e mostrando habilidades para evitar e resolver os conflitos pacificamente. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersonal).
- Mostrar autonomía ao planificar e levar a cabo accións e tarefas, así como creatividade e iniciativa ao tomar decisións. (Iniciativa emprendedora / Intelixencia intrapersonal).

4. OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE (ver a táboa no anexo 4)

PERFIL COMPETENCIAL

Competencia crave	Estándar de aprendizaxe
CL-AA	Selecciona e organiza información concreta e relevante, analízaa, obtén conclusións con apoio do profesor e comunícao oralmente e/ou por escrito.
D	Utiliza as TIC (Internet, blogs) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados na aula.
AA-D	Analiza informacións relacionadas coa área, interpreta e compara imaxes, táboas, gráficos, esquemas ou resumos e manexa as TIC en situacións de traballo na aula.
IEE	Realiza con responsabilidade e esforzo as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.
CL-AA	Coñece e utiliza con precisión o vocabulario adquirido para elaborar traballos coa terminoloxía adecuada aos temas tratados.
CL	Expón oralmente, de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área que manifesten a comprensión de textos orais e/ou escritos.
AA-SC	Realiza traballos e presentacións a nivel individual e grupal que supoñen a procura, a selección e a organización de textos de carácter social en situacións de aula.
SC	Utiliza estratexias para realizar traballos en equipo adoptando condutas responsables en situacións de aula.
SC	Participa en actividades de grupo adoptando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respectando os principios básicos do funcionamento democrático (respectar quenda e opinión, escoitar o outro e argumentar).
SC	Valora a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre os diferentes grupos humanos coñecidos no colexio, sobre a base dos valores democráticos.
SC	Participa dunha maneira eficaz e construtiva na vida social da aula e do colexio e utiliza estratexias para resolver conflitos na aula e no patio.
SC	Identifica e utiliza os códigos de conduta e os usos xeralmente aceptados nas distintas sociedades e contornas (escola e familia).
SC	Valora a cooperación e o diálogo como forma de evitar e resolver conflitos exercitando prácticas democráticas en situacións de toma de decisións e co apoio do profesor.
IEE	Mostra actitudes de confianza en si mesmo, iniciativa persoal, curiosidade, interese, creatividade na aprendizaxe e espírito emprendedor que o fan activo ante as circunstancias que o rodean na aula e no colexio.
IEE	Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e toma decisións persoais coa axuda dun adulto.
SC	Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, escoita e respecta as ideas dos compañeiros e reacciona con apertura ante elas en situacións de aula.
SC	Realiza traballos en grupo, coordina equipos, toma decisións e acepta responsabilidades en situacións

	de traballo grupal (p. ex., grupo cooperativo).
CL	Identifica e describe os diferentes tipos de astros do sistema solar relacionándoos con imaxes.
CL-MCT	Representa graficamente o movemento de translación terrestre e asocia as estacións como consecuencia da translación.
CL-MCT	Representa graficamente o movemento de rotación terrestre asociando o día e a noite como consecuencia deste.
CL-MCT	Representa graficamente e nomea as fases que xera a translación da Lúa.
CL	Describe as características das capas externas da Terra apoiándose nunha imaxe (p. ex., mediante un mapa conceptual).
CL-MCT	Identifica e describe oralmente as diferentes representacións da Terra: planos, mapas, globos terráqueos, etc.
MCT	Interpreta planos e mapas identificando os seus signos convencionais e a súa linguaxe icónica (en papel ou soporte dixital).
MCT	Localiza e sitúa nunha representación gráfica os puntos cardinales e utilízalos para orientarse en determinadas situacións.
CL	Describe oralmente as capas da atmosfera e represéntaa de forma gráfica.
SC	Investiga a función de protección da atmosfera do planeta utilizando recursos interactivos.
CL	Compara e contrasta tempo atmosférico e clima (p. ex., mediante un organizador gráfico).
MCT	Investiga o uso dalgúns instrumentos meteorolóxicos utilizando recursos interactivos.
MCT	Interpreta gráficos sinxelos de temperaturas e precipitacións da súa localidade ou de localidades da súa comunidade autónoma.
MCT	Observa e interpreta sinxelos mapas meteorolóxicos da súa localidade ou de localidades da propia comunidade autónoma e identifica elementos gráficos sinxelos.
CL	Recoñece algúns dos factores que determinan o clima e elabora unha idea básica deste.
CL-MCT	Diferencia e localiza as diferentes zonas climáticas da súa comunidade autónoma (nun mapa ou soporte dixital) e relaciona a súa flora e a súa fauna.
MCT	Localiza e sinala masas e cursos de auga da propia comunidade autónoma nunha imaxe, nun mapa ou mediante un recurso interactivo.
CL-MCT	Explica, apoiándose nunha representación gráfica, o ciclo da auga; valora o uso responsable e non responsable desta e actúa en consecuencia.
MCT-CL	Localiza e sinala, nun mapa ou recurso interactivo, os ríos, as cuncas e as vertentes da súa comunidade autónoma.
MCT-CL	Representa graficamente os tramos dun río e descríbneos.
CL	Describe de forma escrita as rochas das paisaxes da súa comunidade autónoma e as diferenzas segundo o tipo, as propiedades e os usos.
CL-SC	Describe de forma escrita os elementos das paisaxes da súa comunidade autónoma e, utilizando medios interactivos, investiga sobre a súa diversidade.

MCT	Localiza e sitúa nun mapa ou outros recursos interactivos as principais unidades do relevo da súa comunidade autónoma e as súas vertentes hidrográficas.
MCT	Localiza e sitúa nun mapa ou outro recurso interactivo os principais ríos da súa comunidade autónoma.
SC	Utilizando a tecnoloxía, investiga sobre o comportamento humano no medio natural e asócio co uso sustentable dos recursos naturais.
SC-MCT	Analiza accións cotiás e clasifícaas nas que protexen e as que non protexen o medio (p. ex., cunha táboa).
SC-AA	Explica/simula o proceso para levar a cabo unhas eleccións determinando algúns valores democráticos recolleitos na Constitución española.
SC AA	Investiga a composición e funcionamento do concello da súa localidade e as funcións que realiza.
AA	Explica como se elixen e cales son as funcións dos responsables do concello da súa localidade, por exemplo cun esquema ou mapa mental.
CL-MCT	Define provincia, comunidade e cidade autónoma e nomea e localiza en mapas políticos a súa comunidade autónoma e as súas provincias, así como os diferentes CC. AA. e os seus capitais.
CEC-SC	Solicita información a través de diferentes fontes para presentar a súa comunidade autónoma e outras CC. AA. nunha exposición oral/escrita destacando os seus valores culturais, lingüísticos, etc. e mostrando respecto e curiosidade polo que achegan as diferenzas.
SC	Describe a estrutura territorial e os obxectivos da Unión Europea (p. ex., nun mapa mental).
SC	Identifica, investigando en diferentes fontes, os acenos de identidade da Unión Europea (bandeira, euro, etc.) e algunhas das leis sobre o libre desprazamento dos cidadáns, a regulación da riqueza, etc.
CL	Define, oralmente ou por escrito, a poboación dun territorio: grupos de idade, natalidade, mortalidade, inmigración e emigración.
MCT	Manexa táboas con datos do censo e do padrón para comparar poboacións e elaborar as súas conclusións.
AA-CL	Define que é poboación activa e non activa e clasifica diferentes situacións das persoas en relación coa súa situación laboral (p. ex., cun mapa mental).
AA-SC	Investiga a través de diferentes fontes como evolucionou a poboación da propia comunidade autónoma en períodos de tempo delimitados.
AA-SC	Busca información sobre que factores fan que a poboación se concentre ou se disperse nun territorio dado.
SC-MCT	Sitúa nun mapa da súa comunidade autónoma as maiores concentracións de poboación e engade algunha consecuencia desta concentración.
SC	Pescuda algunhas causas e efectos dos movementos migratorios na súa comunidade autónoma a través de diferentes fontes.
CL-AA	Nomea os tres sectores económicos e clasifica algunhas actividades económicas da súa contorna en cada un deles.
CL-AA	Investiga oficios desaparecidos e novas profesións en diferentes fontes.

Educación para a igualdade entre sexos

- Rexeitar calquera discriminación por razón de sexo.
- Desenvolver unha actitude crítica ante a imaxe que se transmite do rol do home e da muller.

Educación do consumidor

- Mostrar unha actitude crítica e positiva nas accións de compra, goce de bens ou uso de servizos.
- Valorar a necesidade de mellorar o uso e reciclaxe das materias primas, reducir o consumo de enerxía e utilizar enerxías e materias alternativas non contaminantes.
- Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo, e analizar o papel da publicidade na incitación ao consumo.
- Valorar a contribución dos recursos tecnolóxicos para satisfacer determinadas necesidades humanas.

Educación ambiental

- Coñecer o medio como un sistema de elementos interdependentes e onde o ser humano é un elemento máis, capaz de actuar sobre el, cuestionalo e modificalo.
- Analizar algunhas manifestacións da intervención humana no medio e tomar conciencia da deterioración que causan nel estas intervencións.
- Adoptar pautas de conduta para a defensa do medio.
- Valorar a necesidade da cooperación local, nacional e internacional para previr os problemas ambientais.

Educación para a saúde

- Coñecer e practicar hábitos elementais de coidado persoal para mellorar a calidade de vida e coñecer as consecuencias de non os adquirir.

Educación para a paz

- Mostrar tolerancia e respecto pola diversidade de opinións.
- Utilizar o diálogo e o debate de maneira que contribúan á resolución de conflitos.
- Defender, desde o seu punto de vista, os dereitos humanos e rexeitar calquera tipo de discriminación e situación insolidaria na súa contorna máis próxima.

Educación moral e cívica

- Coñecer o mecanismo de funcionamento dalgunhas organizacións sociais e políticas, defender activamente os dereitos e deberes de cada membro da sociedade e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e modos de vida doutras poboacións e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticos presentes no medio.

Educación viaria

- Coñecer e respectar as normas básicas de seguridade viaria.

AVALIACIÓN INICIAL

Na primeira quincena do curso realizarase una proba escrita de avaliación inicial sobre os contidos mínimos esixidos no curso anterior.

PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados.

No primeiro trimestre realizarase unha avaliación inicial que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo.

Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os procedementos serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os seguintes instrumentos:

- Observación sistemática.
- Revisión de cadernos e traballos realizados polos alumnos/as.
- Probas orais e escritas.
- Rexistro e control por parte do

profesorado Valorase

- A realización dos exercicios diarios na clase
- A realización das tarefas de casa
- O seu interese
- O esforzo
- A resposta das preguntas diarias orais da clase
- A realización das probas escritas e orais

As probas escritas realizaránse cada tema ou unidade e, nalgúns caso, se o tema presenta moita dificultade, dividirase o tema.

Valoraranse con estes ítems.

- 1- 4 Insuficiente
- 5 Suficiente
- 6 Ben
- 7 a 8 Notable
- 9 e 10 Sobresaliente

Para a cualificación trimestral da área aplicaranse os seguintes **CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:**

- Controis orais: 30%
- Controis escritos : 50%.
- Tarefas e preguntas realizadas en clase, orais e escritas e participación en actividades comunicativas de produción oral e comprensión: 10%.
- Interese, esforzo persoal e traballos de casa: 10%.

METODOLOXÍA

A área de Ciencias Sociais, a partir do recoñecemento da propia identidade e do contorno máis próximo, inicia aos alumnos no coñecemento, na análise e na valoración do contorno físico, social e cultural.

O ensino da área toma, como base para futuras aprendizaxes, os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto co contorno. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor, tanto os referentes á súa concepción de persoa e as súas relacións cos demais, como do coñecemento e coidado do contorno natural.

A metodoloxía proposta resúmese do seguinte xeito:

- **Evocación de coñecementos previos** para abordar os novos contidos.
- **Progresiva e coidada incorporación de novos contidos**, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- **E exercicios e actividades diversificadas** que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, traballo cooperativo en proxectos, tarefas integradas, uso das TIC e actividades e experiencias que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.
- **Preguntas orais diarias**

ORGANIZACIÓN DE ESPAZOS

- **Aula:**
 - Adaptable segundo as actividades (orais, escritas, canón...).
 - A situación sanitaria impide desprazarse con facilidade polos distintos espazos e os materiais non estarán ao alcance dos nenos para que traballen de forma autónoma.
 - Distribución posible en pequenos grupos e traballo individual.
- **Espazos comúns:**
 - Patio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Libro de texto
- Recursos educativos (Internet).
- Ordenador.
- Proxector.
- Láminas
- Fotografías

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- PLANS INDIVIDUAIS** dirixidos a alumnos que o requiren (necesidades educativas especiais e superdotación) con fichas de reforzo e/ou ampliación.
- ACTIVIDADES MULTINIVEL:** Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.
- ENSINO TITORADO .**
- TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.**
- LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.**

INCORPORACIÓN DAS TIC

<i>Actividades TIC</i>	<ul style="list-style-type: none">• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Recursos interactivos da nosa web</i>	<ul style="list-style-type: none">• Ligazóns de actividades interactivas existentes na nosa web
<i>Ligazóns a Internet</i>	<ul style="list-style-type: none">• Aproveitamento de recursos educativos en Internet

ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR DO CENTRO

LECTURA

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).
- Textos en soporte dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

EXPRESIÓN

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.

ACCIÓN DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO DO CENTRO

1. SITUACIÓN DO ALUMNADO DE 4º DE PRIMARIA

O alumnado é maioritariamente castelán falante. Teñen o castelán como lingua inicial e como lingua habitual.

2. SITUACIÓN DO PROFESORADO.

A maior parte dos docentes do centro empregan o castelán en contextos informais, fóra da clase. É o idioma empregado habitualmente, aínda que moitos teñen como lingua inicial o galego pero a lingua habitual é compartida dependendo dos contextos.

A competencia en galego é case do 100% por parte dos docentes.

3. LINGUA DO ENSINO

Como se deriva da análise sociolingüística, atopámonos nun contorno castelán falante. Tendo en conta o marco legal e o noso punto de partida, fixaremos a lingua de ensino na área de **CIENCIAS SOCIAIS** de 4º de primaria en lingua Galega.

4. OBXECTIVOS XERAIS

Respondendo a un contorno castelán falante e como pautas para a planificación do noso proxecto lingüístico, centrarémonos en dous obxectivos xerais:

- Que o alumnado aumente a competencia e uso habitual do galego.

- Que acaden unha axeitada competencia en galego ao remate da etapa.

5. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS

- Ser quen de manter unha conversa en galego.
- Ler en galego con fluidez.
- Ampliar o vocabulario galego.
- Ser quen de expresarse por escrito en galego.

6. MEDIDAS PARA A CONSECUCIÓN DOS OBXECTIVOS PREVISTOS.

- A lingua vehicular desta área será o galego
- Utilizaranse os textos en galego.
- A programación será en Galego.
- Aumentaranse os volumes de libros en lingua galega na biblioteca do centro e nas distintas bibliotecas de aula.
- Aumentarase o material fonográfico e informático en galego.

ACCIONES DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA DO CENTRO

Os obxectivos fundamentais do noso PLAN DE CONVIVENCIA QUE SON:

- a. Fomentar a convivencia no centro
- b. Instaurar o sentimento de pertenza a un grupo, sentíndose todos os seus membros ben acollidos , respetados e seguros, todos e todas.
- c. Aprender estratexias de resolución pacífica de conflitos tales que nos permitan vivir de xeito pacífico tanto dentro como fora da escola
- d. Adquisición por parte do alumnado das competencias necesarias para lograr unhas relacións sans consigo, cos demais e co medio no que vive
- e. Dotar a comunidade educativa dos recursos necesarios para a xestión do conflito.

Para levar a cabo isto centramos o noso labor en tres eixos fundamentais:

1. O COIDADO DA PERSOA:

- a. Procuraremos acadar nos nosos alumnos o benestar emocional.
- b. Traballaremos a **educación en valores** e as **habilidades sociais**.
- c. Prestaremos especial **atención á diversidade** entendendo a diferenza coma un valor.

2. O COIDADO DO ENTORNO:

- a. Buscamos unha escola aberta e integrada no entorno
 - Procuraremos ter un **entorno físico agradable**: Traballaranse as normas:
 - Da aula: orden do material escolar e limpeza
 - Do patio de recreo: limpeza e resolución de conflitos
 - Do resto das instalacións

3. O COIDADADO DAS RELACIÓNS:

- a. Coas familias:
 - Reunións informativas con todas as familias e ademais
 - Entrevistas persoais con cada unha das familias.
- b. Entre todo o persoal do centro e, en especial entre o profesorado e o alumnado e entre todo o alumnado polo que é necesario levar a cabo:
 - Un labor titorial para:
 - Establecer entre todos unhas normas fundamentais de aula.
 - Acadar unha cohesión de todo o grupo.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS

- Separación de material reciclable
- Visitas e saídas ao entorno
- Realización de muráis.
- Realización dalgún proxecto para comunicalo na radio escolar.
- Colaboración das familias contrubuindo nas clases para explicar distintos aspectos relacionados coa asignatura.

AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e dos materiais didácticos	Hai coherencia entre a programación e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinabilidade (en actividades, tratamento dos contidos etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que deles se lles dá aos alumnos e ás familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e aos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.		

MODIFICACIÓNS PROPOSTAS NA MEMORIA DO CURSO ANTERIOR

Finalmente, dicir que sempre se teñen en conta as modificacións propostas na memoria do curso anterior.

**CEIP
PLURILINGÜE
"GRAXAL"**

PROGRAMACIÓN

CIENCIAS DA

NATUREZA

1. [Introducción e contextualización](#)
2. [Concreción dos obxectivos](#)
3. [Contribución ao desenvolvemento das Competencias Clave](#)
4. [Obxectivos, contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe](#)
5. [Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de:](#)
 - Temporalización
 - Grao mínimo de consecución para superar a materia
 - Procedementos e instrumentos de avaliación.
6. [Concreción dos elementos transversais](#)
7. [Avaliación inicial](#)
8. [Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción.](#)
9. [Metodoloxía](#)
10. [Organización de espazos](#)
11. [Materiais e recursos didácticos](#)
12. [Atención á diversidade](#)
13. [Incorporación das TIC](#)
14. [Accións de contribución ao proxecto lector do centro](#)
15. [Accións de contribución ao proxectolingüístico do centro](#)
16. [Accións de contribución ao plande convivencia do centro.](#)
17. [Actividades complementarias e extraescolares](#)
18. [Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente](#)
19. [Mecanismos de revisión e modificación da programación. Propostas mellora](#)

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Esta área forma parte das áreas troncais especificadas pola LOMCE.

As ciencias da natureza axúdannos a coñecer o mundo en que vivimos, a comprender a nosa contorna e as achegas dos avances científicos e tecnolóxicos á nosa vida diaria. A través das ciencias da natureza achegámonos ao traballo científico e á súa contribución ao desenvolvemento, polo que é necesario proporcionar a todos os alumnos e alumnas as bases dunha formación científica que lles axude a desenvolver as competencias necesarias para desenvolverse nunha realidade cambiante cada vez máis científica e tecnolóxica.

A través do área de Ciencias da Natureza os alumnos e alumnas iníciáanse no desenvolvemento das principais estratexias da metodoloxía científica, tales como a capacidade de formular preguntas, identificar o problema, formular hipótese, planificar e realizar actividades, observar, recoller e organizar a información relevante, sistematizar e analizar os resultados, sacar conclusións e comunicalas, traballando de forma cooperativa e facendo uso de forma adecuada dos materiais e ferramentas.

Os contidos están organizados en 5 bloques

- **Bloque 1.** Iniciación á actividade científica.
- **Bloque 2.** O ser humano e a saúde.
- **Bloque 3.** Os seres vivos.
- **Bloque 4.** Materia e enerxía.
- **Bloque 5.** A tecnoloxía, objectos e máquinas.

Para o desenvolvemento deste currículo dividiremos a materia en unidades didácticas que serán repartidas ao longo das tres avaliacións, pero dada a interrelación dos cinco bloques, non deben ser traballados de forma illada, senón integrada.

Os resultados da avaliación do curso anterior nesta área foron satisfactorios, dato a ter en conta coma punto de partida nesta programación.

A área impartirase nun contexto sociocultural medio, no que, en xeral, podemos contar co apoio e cooperación das familias. A área impartirase en lingua galega pero o ambiente sociolingüístico familiar é castelá.

2. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.

- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicarlos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.
- n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
- o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

Estes obxectivos veñen, no apartado 4, concretados e relacionados cos contidos, criterios de avaliación e cos distintos estándares de aprendizaxe desta área.

OBXECTIVOS EN CLAVE DE COMPETENCIAS DO CUARTO CURSO

1. Observar, identificar, e recoñecer plantas e seres doutros reinos, sendo capaz de clasificalos con criterios científicos. (*Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista*).

2. Adoptar actitudes de respecto polo medio físico e os seres vivos que o habitan co fin de fomentar o equilibrio dinámico da natureza e o mantemento da contorna natural. (*Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal*).
3. Identificar e describir os órganos e o seu funcionamento, a partir do propio corpo, así como a función que teñen na relación co medio e cos outros seres humanos. (*Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencias naturalista e corporal-cinestésica*).
4. Coñecer e identificar as consecuencias de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso para a saúde e o desenvolvemento persoal. (*Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista*).
5. Identificar emocións e sentimentos en si mesmo e nos seus compañeiros e compañeiras. (*Sociais e cívicas / Intelixencias intrapersonal e interpersoal*).
6. Coñecer a materia e identificar as súas propiedades e exemplificalas con materiais de uso habitual. (*Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista*).
7. Realizar experiencias sinxelas para coñecer os efectos das forzas, a luz e a calor nos materiais, respectando as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e materiais de traballo. (*Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista*).
8. Iniciarse no coñecemento do concepto de enerxía e recoñecer as formas básicas que pode adoptar e as súas transformacións, así como os tipos de fontes de enerxía e o uso responsable na súa vida cotiá. (*Sociais e cívicas; Iniciativa e espírito emprendedor; Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencias interpersoal, intrapersonal e naturalista*).
9. Identificar máquinas e recoñecer os seus operadores fundamentais, a súa función e as fontes de enerxía con que funcionan, en exemplos cotiáns. (*Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencias naturalista e visual-espacial*).
10. Valorar a importancia de grandes inventos e a súa contribución á mellora das condicións de vida. (*Matemática. Ciencia e tecnoloxía; Sociais e cívicas / Intelixencias naturalista e interpersoal*).
11. Realizar de maneira moi guiada sinxelos experimentos e experiencias, establecendo hipóteses respecto dos feitos que suceden dunha forma natural ou provocada. (*Matemática. Ciencia e tecnoloxía; Iniciativa e espírito emprendedor / Intelixencias naturalista e intrapersonal*).
12. Buscar, seleccionar e organizar información, analízala e extraer conclusións, comunicar a súa experiencia, reflexionar sobre o proceso seguido e comunicalo (oral, escrito), utilizando o vocabulario axustado aos temas, así como as TIC e recursos diversos na elaboración de traballos. (*Comunicación lingüística; Dixital; Aprender a aprender / Intelixencias lingüístico-verbal, visual-espacial e intrapersonal*).
13. Participar en actividades de grupo adoptando un comportamento responsable mostrando habilidades para resolver conflitos pacificamente. (*Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal*).
14. Mostrar autonomía ao planificar e levar a cabo accións e tarefas, e iniciativa ao tomar decisións. (*Iniciativa e espírito emprendedor / Intelixencia intrapersonal*).

3. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE (ver táboa no anexo 5)

4. CONTIDOS TRASVERSAIS

En relación aos elementos transversais, o artigo 11 do Currículo establece que:

“Sen prexuízo do seu tratamento específico nalgúnhas das disciplinas de cada curso, a **comprensión lectora**, a **expresión oral e escrita**, a **comunicación audiovisual**, as **tecnoloxías da información e a comunicación**, o **emprendemento** e a **educación cívica e constitucional** traballaranse en todas as disciplinas”

ELEMENTOS	COMO SE TRABALLA
Comprensión lectora.	<ul style="list-style-type: none"> Lectura e comprensión de textos científicos Lecturas e comprensión dos textos dos libros dixitais cos temas tratados
Expresión oral e escrita.	<ul style="list-style-type: none"> Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión. Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso. Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.
Comunicación audiovisual.	<ul style="list-style-type: none"> Proxección de diferentes vídeos introdutorios e explicativos de diferentes temas. Presentación de traballos. Interpretación de imaxes, táboas, esquemas, gráficas...
Tecnoloxías da Información e a Comunicación	<ul style="list-style-type: none"> Actividades TIC: actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe Recursos interactivos da nosa web Ligazóns de internet
Emprendemento	<ul style="list-style-type: none"> Utilización de estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, Realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións formulando problemas, enunciando hipóteses, seleccionando o material necesario, realizando, extraendo conclusións e comunicando os resultados. Manifestación de autonomía na planificación e execución de accións e tarefas.
Educación cívica e constitucional	<ul style="list-style-type: none"> Desenvolvemento de actitudes e comportamentos cívicos e responsables na súa contorna e nas súas actividades cotiás. Cumprimento das normas xerais da aula. Respecto da quenda de palabra e das intervencións dos compañeiros. Comprensión e respecto á importancia do traballo en equipo e a colaboración. Orden e colocación do seu material e das mesas. Respecto e valoración das experiencias e das achegas do resto dos compañeiros e compañeiras. Defensa dos dereitos e os deberes de cada membro da sociedade e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia e para transmitir ideas, pensamentos e opinións, respectando xuízos e opinións alleos. Mostrar respecto e tolerancia coas persoas que o rodean, coa diversidade de culturas e formas de vida.

5. AVALIACIÓN INICIAL

Durante a primeira semana de curso realizaranse actividades de repaso que permitirán valorar o nivel xeral que presenta o alumnado nesta área.

Recabar información a través dos tutores e do Departamento de Orientación

Na primeira quincena do curso realizarase una proba escrita de avaliación inicial sobre os contidos mínimos esixidos no curso anterior.

Isto servirá de referencia como punto de partida para o desenvolvemento do currículo. As medidas a tomar son prestar especial reforzo ao bloque/s que presenten unha maior dificultade, así como reforzar ao alumnado que presente dificultades, tendo en conta as diferentes medidas que atención á diversidade especificadas no punto 12.

6. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas, os obxectivos fixados e os estándares de aprendizaxe.

No primeiro trimestre, a principio do curso, realizarase unha avaliación inicial que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo.

Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas.

Para proceder á avaliación dos estándares de aprendizaxe da área establecemos uns procedementos e instrumentos de avaliación que veñen determinados no punto 5 desta programación.

Os distintos estándares de aprendizaxe repartiranse en unidades didácticas en cada un dos trimestres. De cada unidade didáctica realizarase unha proba específica . Ao finalizar o trimestre teranse en conta as distintas probas escritas realizadas e os outros procedementos de avaliación aplicados, tendo en conta os seguintes criterios de cualificación:

Para a cualificación trimestral da área aplicaranse os seguintes **CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN**:

- Controis orais: 30%
- Controis escritos : 50%.
- Tarefas e preguntas realizadas en clase, orais e escritas e participación en actividades comunicativas de produción oral e comprensión: 10%.
- Interese, esforzo persoal e traballos de casa: 10%.

Considérase que o alumno ten avaliación positiva:

Trimestral se alcanza 5 na media do trimestre.

Final se se alcanza 5 na media dos tres trimestres.

Esta área non xogará un papel vinculante na decisión da **promoción** do alumn@ para o curso seguinte.

A final de curso emitirase unha **cualificación das competencias clave** tendo en conta a contribución de cada unha das áreas. Para efectuar esta cualificación elixíronse os estándares prioritarios que cada unha das áreas aportaban á cualificación de cada competencia. Os criterios de cualificación destas competencias (%) veñen especificados no apartado 3 desta programación.

7. METODOLOXÍA

A área de Ciencias da Natureza, a partir do recoñecemento da propia identidade e do contorno máis próximo, inicia aos alumnos no coñecemento, na análise e na valoración do contorno físico.

Tomaránse como base para futuras aprendizaxes, os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto co contorno. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor.

A metodoloxía proposta resúmese do seguinte xeito:

- **Evocación de coñecementos previos** para abordar os novos contidos.
- **Progresiva e coidada incorporación de novos contidos**, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- **Exercicios e actividades diversificadas** que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, traballo cooperativo en proxectos, tarefas integradas, uso das TIC e actividades e experiencias que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.
- **Preguntas orais diarias**

8. ORGANIZACIÓN DE ESPAZOS

- **Aula:**
 - Adaptable segundo as actividades (orais, escritas, canón...).
 - A S CONDICIÓN SANITARIAS IMPIDEN desprazarse con facilidade polos distintos espazos e os materiais NON estarán ao alcance dos nenos para que traballen de forma autónoma.
 - Distribución posible en grupos e traballo individual.
- **Espazos comúns:**
 - Patio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...

9.MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Libro de texto
- Recursos educativos (Internet).
- Ordenador.
- Proxector.
- Láminas
- Fotografías
- Material de laboratorio: esqueleto, órganos, musculatura, rochas e minerais....

10. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- **COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- **PLANS INDIVIDUAIS** dirixidos a alumnos que o requiren (necesidades educativas especiais e superdotación) con fichas de reforzo e/ou ampliación.
- **ACTIVIDADES MULTINIVEL:** Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.
- **ENSINO TITORADO .**
- **TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.**
- **LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.**

11.INCORPORACIÓN DAS TIC NA AULA

<i>Actividades TIC</i>	<ul style="list-style-type: none">• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Recursos interactivos da nosa web</i>	<ul style="list-style-type: none">• Ligazóns de actividades interactivas existentes na nosa web
<i>Ligazóns a Internet</i>	<ul style="list-style-type: none">• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: procura de imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.

12. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN LECTOR

LECTURA

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).
- Textos en soporte dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

EXPRESIÓN

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.

13. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO DO CENTRO

1. SITUACIÓN DO ALUMNADO DE 4º DE PRIMARIA

O alumnado é maioritariamente castelán falante. Teñen o castelán como lingua inicial e como lingua habitual.

2. SITUACIÓN DO PROFESORADO.

A maior parte dos docentes do centro empregan o castelán en contextos informais, fóra da clase. É o idioma empregado habitualmente, aínda que moitos teñen como lingua inicial o galego pero a lingua habitual é compartida dependendo dos contextos.

A competencia en galego é case do 100% por parte dos docentes.

3. LINGUA DO ENSINO

Como se deriva da análise sociolingüística, atopámonos nun contorno castelán falante. Tendo en conta o marco legal e o noso punto de partida, fixaremos a lingua de ensino na área de Ciencias da Natureza de 4º de primaria en lingua Galega.

4. OBXECTIVOS XERAIS

Respondendo a un contorno castelán falante e como pautas para a planificación do noso proxecto lingüístico, centrarémonos en dous obxectivos xerais:

Que o alumnado aumente a competencia e uso habitual do galego. Que acaden unha axeitada competencia en galego ao remate da etapa.

5. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS

Ser quen de manter unha conversa en galego.

Ler en galego con fluidez.

Ampliar o vocabulario galego.

Ser quen de expresarse por escrito en galego.

6. MEDIDAS PARA A CONSECUCIÓN DOS OBXECTIVOS PREVISTOS.

A lingua vehicular desta área será o galego

Utilizaranse os textos en galego.

A programación será en Galego.

Aumentaranse os volumes de libros en lingua galega na biblioteca do centro e nas distintas bibliotecas de aula.

Aumentarase o material fonográfico e informático en galego.

14.ACCÍONS DE CONTRIBUCÍONS AO PLAN DE CONVIVENCIA DO CENTRO

(XA COMENTADO NA ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS)

15.ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

(XA COMENTADO NA ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS)

16.INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

	INDICADORES DE LOGRO	0	1	2	3	4
Preparación da clase e dos materiais didácticos	Hai coherencia entre a programación e o desenvolvemento das clases.					
	Existe unha distribución temporal equilibrada.					
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.					
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinariedade (en actividades, tratamento dos contidos etc.).					
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.					
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.					
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.					
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.					
Avaliación das aprendizaxes e información que deles se lles dá aos alumnos e ás familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e aos contidos.					
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.					
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.					
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 					
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.					
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.					
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.					
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.					

ESCALA DE VALORACION	Inadecuado	0	Escasa ou nula constancia. Non se acadan os mínimos aceptables e necesita unha mellora substancial
	Insuficiente	1	Omítense elementos fundamentais do indicador
	Básico	2	Cumprimento suficiente do indicador
	Competente	3	Hai prácticas sólidas. Clara evidencia de competencia no indicador.
	Excelente	4	Prácticas excepcionais. Modelo de referencia de boas prácticas

**CEIP
PLURILINGÜE
"GRAXAL"**

PROGRAMACIÓN

VALORES SOCIAIS

E CÍVICOS

4º E. Primaria

INDICE

1. Introducción e contextualización
2. Obxectivos da Educación Primaria
3. Competencias clave
4. Obxectivos, contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe
5. Ensinanzas trasversais
6. Avaliación inicial
7. Procedimentos e instrumentos de avaliación e criterios de cualificación
8. Metodoloxía
9. Organización de espazos
10. Materiais e recursos didácticos
11. Atención á diversidade
12. Incorporación das TIC
13. Accións de contribución ao proxecto lector do centro
14. Accións de contribución ao proxecto lingüístico do centro
15. Accións de contribución ao plan de convivencia do centro.
16. Actividades complementarias e extraescolares
17. Avaliación da programación.
18. Modificacións propostas na memoria do curso anterior

INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Esta área, que forma parte das disciplinas específicas establecida pola LOMCE, pretende formar ao alumnado nos valores sociais e democráticos preparándoos para vivir en sociedade.

O obxectivo é orientar ao alumnado para comprender as relacións sociais, para resolver os conflitos de forma axeitada, aprender a dialogar, pensar, respectar aos demais, e crear un sistema de valores que lles permitan participar na vida social de forma pacífica e democrática..

Os contidos están organizados en 3 bloques

- **Bloque 1.** A identidade e dignidade da persoa
- **Bloque 2.** Comprensión e respecto nas relacións interpersoais
- **Bloque 3.** A convivencia e os valores sociais

Para o desenvolvemento deste currículo dividiremos a materia en unidades didácticas que serán repartidas ao longo das tres avaliacións, pero dada a interrelación dos cinco bloques, non deben ser traballados de forma illada, senón integrada.

A área impartirase nun contexto sociocultural medio, no que, en xeral, podemos contar co apoio e cooperación das familias. A área impartirase en lingua castelá nun ambiente sociolingüístico familiar tamén castelá.

OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN PRIMARIA

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.

- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicalos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.
- n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
- o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

COMPETENCIAS CLAVE

As competencias clave do currículo serán as seguintes:

- a) Comunicación lingüística (CCL).
- b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).
- c) Competencia dixital (CD).
- d) Aprender a aprender (CAA).
- e) Competencias sociais e cívicas (CSC).
- f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).
- g) Conciencia e expresións culturais (CCEC).

OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE

BLOQUE 1. A IDENTIDADE E A DIGNIDADE DA PERSOA				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ m ▪ k 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. O autoconhecimento. Identificación das características persoais e dos trazos de identidade, as propias capacidades e necesidades. ▪ B1.2. Habilidades comunicativas. Expresión de vivencias e sentimentos de forma construtiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Crear unha imaxe positiva de un mesmo tomando decisións meditadas e responsables, baseadas nun bo autoconceito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.1.1. Expresa a percepción da súa propia identidade relacionando a representación que fai de un mesmo e a imaxe que expresan das demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.1.2. Manifesta verbalmente unha visión positiva das súas propias calidades e limitacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. O autoconceito. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.2.1. Razona o sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.2.2. Actúa de forma respectable e digna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ m ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. As emocións. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización. Causas e consecuencias. Asociación pensamento-emoción. ▪ B1.5. O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Estructurar un pensamento efectivo e independente empregando as emocións de forma positiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.3.1. Reflexiona, sintetiza e estrutura os seus pensamentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.3.2. Utiliza estratexias de reestruturación cognitiva, de xeito guiado, sobre situacións da súa realidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.3.3. Aplica o autocontrol á toma de decisións, á negociación e a resolución de conflitos, de xeito guiado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.3.4. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos demais nas actividades cooperativas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE – CCL

<ul style="list-style-type: none"> ▪ m ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e a ás demais persoas. Valoración do erro como factor de aprendizaxe e mellora. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.4.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo para a consecución de obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.4.2. Asume as súas responsabilidades durante a colaboración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.4.3 Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade nun mesmo e nunha mesma, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoal meditada. Tolerancia á frustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Adquirir capacidades para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.5.1. Utiliza o pensamento creativo na análise de problemas e na formulación de propostas de actuación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.5.2. Emprega estratexias para facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. A iniciativa. A automotivación. A autoproposta de desafíos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.6.1. Participa na resolución de problemas escolares con seguridade e motivación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.6.2. Realiza propostas creativas e utiliza as súas competencias para abordar proxectos sobre valores sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.6.3. Define e formula claramente problemas de convivencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.9. A Responsabilidade. Causas e consecuencias das accións propias. A toma de decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Propoñerse desafíos e levarlos a cabo mediante unha toma de decisión persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.7.1. Sopesa as consecuencias das súas accións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB1.7.2. Desenvolve actitudes de respecto e solidariedade cara aos demais en situacións formais e informais da interacción social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE

BLOQUE 2. A COMPREENSIÓN E O RESPECTO NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. As habilidades de comunicación. A percepción e o emprego do espazo físico na comunicación. Os elementos da comunicación non verbal que favorecen o diálogo: ton de voz e maneira de falar. Adecuación a diferentes contextos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Expresar opinións, sentimentos e emocións, empregando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.1.1. Expresar con claridade ecoherencia opinións, sentimentos e emocións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.1.2. Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, en consonancia cos sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.1.3. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.1.4. Expón respectuosamente os argumentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. A comunicación receptiva. A escoita activa. Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar, preguntar, argumentar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de perspectiva con empatía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.2.1. Escoita exposicións orais e entende a comunicación desde o punto de vista da persoa que fala. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.2.2. Realiza actividades cooperativas detectando os sentimentos e pensamentos que subxacen no que se está a dicir. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.2.3. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CSC – CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ m ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Os elementos da comunicación que favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación e recoñecemento de hábitos que facilitan e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Iniciar, manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en conta os factores que inhiben a comunicación para superar barreiras e os que permiten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.3.1. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación e facilitar o achegamento coseu interlocutor nas conversas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.3.2. Aмосa interese polos seus interlocutores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

	dificultan a comunicación.	lograr proximidade.		▪ CSC
▪ e ▪ m	▪ B2.4. A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas.	▪ B2.4. Empregar a aserción.	▪ VSCB2.4.1. Expressa abertamente as propias idease opinións.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ VSCB2.4.2. Emprega a linguaxepositiva.	▪ CCL – CSC
▪ m	▪ B2.5. O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo.	▪ B2.5. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para atopar o mellor argumento.	▪ VSCB2.5.1. Relaciona diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA
▪ c ▪ m	▪ B2.6.A intelixencia interpersonal. A empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo.	▪ B2.6. Establecer relacións interpersonais positivas empregando habilidades sociais.	▪ VSCB2.6.1. Emprega diferentes habilidades sociais.	▪ CSC
			▪ VSCB2.6.2. Participa activamente en actividades grupais e reflexiona sobre a súa contribución á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.	▪ CSC ▪ CSIEE
▪ a ▪ o	▪ B2.7. O respecto, a tolerancia e a valoración do outro. As diferenzas culturais. Análise de situacións na escola e fóra dela que producen sentimentos positivos ou negativos no alumnado. ▪ B2.8 A diversidade. Respecto polos costumes e modos de vida diferentes ao propio.	▪ B2.7. Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas.	▪ VSCB2.7.1. Respecta e acepta as diferenzas individuais.	▪ CSC
			▪ VSCB2.7.2. Recoñece, identifica e expresa ascalidades doutras persoas.	▪ CSC
▪ c ▪ m	▪ B2.9 As condutas solidarias. A disposición de apertura cara aos demais: compartir puntos de vista e sentimentos. As dinámicas de cohesión de grupo.	▪ B2.8. Contribuír á mellora do clima do grupo amosando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas.	▪ VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo.	▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ VSCB2.8.2. Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.	▪ CSC ▪ CSIEE

BLOQUE 3. A CONVIVENCIA E OS VALORES SOCIAIS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisión destes. A disposición de apertura cara ao outro, ao compartir puntos de vista e sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.1.1. Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.1.2. Pon de manifesto unha actitude aberta cara aos demais compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación igualitaria. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, ao compartir puntos de vista e sentimentos. ▪ B3.3. Estructuras e técnicas da aprendizaxe cooperativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.1. A moso boa disposición para ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.2. Emprega axeitadamente estratexias de axuda entre iguais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.3. Respecta as regras durante o traballo en equipo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.4. Emprega destrezas de interdependencia positiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Valoración da necesidade de normas compartidas que regulan a convivencia frutífera no ámbito social. Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras e asumidas polo grupo e pola comunidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.3.1. Percibe e verbaliza a necesidade de que existan normas de convivencia nos diferentes espazos de interacción social 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.3.2. Participa na elaboración das normas da aula. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE

			<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.3.3. Respecta as normas do centro escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> c m 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. A resolución de conflitos. A linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. As fases da mediación formal. A transformación do conflito en oportunidade. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.4.1. Resolve os conflitos de modo construtivo, con axuda dunha persoa adulta. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.4.2. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos e intencións nas relacións interpersoais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.4.3. Analiza as emocións, sentimentos e posibles pensamentos das partes en conflito. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Identificación, recoñecemento e valoración dos dereitos de todos os nenos e de todas as nenas do mundo recoñecidos nas declaracións universais, no Estatuto de autonomía de Galicia e na Constitución española. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Comprender a importancia dos dereitos da infancia, valorando as condutas que os protexen. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.5.1. Argumenta a necesidade de protexer os dereitos básicos da infancia. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.5.2. Xustifica a importancia de que todos os nenos e nenas reciban axuda. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.5.3. Razona as consecuencias da explotación infantil e a trata de nenos e nenas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a d 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Os valores cívicos e o exercicio dos dereitos e deberes nas situacións de convivencia no contorno inmediato entre iguais. B3.8. Dereitos dos nenos e das nenas. Relacións entre dereitos e deberes. Recoñecemento do seu carácter universal para todos os homes e as mulleres, sen discriminación. B3.9. Realización e interpretación de gráficos sinxelos. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Comprender a correlación entre dereitos e deberes, valorando situacións reais en relación aos dereitos da infancia e respectando a igualdade de dereitos de nenos e nenas no contexto social. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.6.1. Expón verbalmente a correlación entre dereitos e deberes. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.6.2. Razona a valoración de situacións reais expostas en internet, en relación aos dereitos da infancia. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CD CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB3.6.3. Expón mediante traballos de libre creación as conclusións da súa análise crítica das diferenzas na asignación de tarefas e responsabilidades na familia e na comunidade escolar en función do sexo. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCEC CCL CD CMCT CSIEE

<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades. Valoración da igualdade de dereitos de homes e de mulleres na familia e no mundo laboral e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Comprender e valorar a igualdade de dereitos de homes e mulleres, a corresponsabilidade nas tarefas domésticas e o coidado da familia, argumentando en base a procesos de reflexión, síntese e estruturación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.7.1. Expón de forma argumentada a importancia de valorar a igualdade de dereitos de homes e mulleres, a corresponsabilidade nas tarefas domésticas e o coidado da familia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.7.2. Realiza traballos de libre creación investigando casos de falta de corresponsabilidade no coidado da familia presentados nos medios de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. A repercusión social, no presente e no futuro, de accións individuais e colectivas. Identificación de actitudes e de estratexias persoais e colectivas de coidado do medio e promoción de formas de vida saudables. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Realiza un uso responsable dos bens da natureza, comprendendo e interpretando sucesos, analizando causas e predicindo consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.8.1. Avisa o interese pola natureza que o rodea e séntese parte integrante dela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.8.2. Razona os motivos da conservación dos bens naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.8.3. Propón iniciativas para participar no uso adecuado de bens naturais razoando os motivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ N 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. A educación viaria. Respecto cara ás normas de mobilidade viaria. Identificación das causas e grupos de risco nos accidentes de tráfico. ▪ B3.13. Identificación de actitudes e de estratexias persoais e colectivas que contribúen a consolidar condutas e hábitos viarios correctos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Valorar as normas de seguridade viaria, analizando as causas e consecuencias dos accidentes de tráfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.9.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación viaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.9.2. Investiga sobre as principais causas dos accidentes de tráfico coa axuda das novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.9.3. Expón as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMCT ▪ CD

Educación para a igualdade entre os sexos

- Interese por descubrir a dignidade da persoa e valorala.
- Rexeitamento cara a calquera manifestación que supoña discriminación baseada na diferenza de sexo.

Educación do consumidor

- Actuar de maneira responsable como consumidor
- Actuación responsable na utilización de servizos e bens de consumo.
- Actitude de rexeitamento cara ao consumismo.
- Sensibilización e actitude de axuda ante os colectivos que non poden satisfacer as necesidades básicas.

Educación ambiental

- Actitude de colaboración para respectar, manter e mellorar o medio natural.
- Descubrimento global do contorno como elemento imprescindible para a vida.
- Interese por respectar a natureza.

Educación para a saúde e a calidade de vida

- Aceptación, aprecio do propio corpo e os seus cambios ao longo do tempo e coidado deste
- Interese por coñecer a imaxe que os demais teñen dun mesmo.
- Valorar e coidar o propio corpo.
- Actitude de axuda cara ás persoas enfermas, anciás, con algunha discapacidade...
- Importancia de alegría, da risa e do sorriso para a nosa saúde.

Educación sexual

- Manifestación de sentimentos de amizade, tenrura, agarimo e igualdade.
- Apreciar e respectar a todas as persoas con independencia da súa condición sexual.

Educación para a paz

- Tolerancia e respecto cara a todas as posturas.
- Descubrimento e valoración das calidades e aptitudes dos demais.
- Aprender a relaxarse.
- Respetto e tolerancia cara ás opinións alleas.
- Adopción e análise de actitudes que favorecen vivir en paz: diálogo, perdón, colaboración, aceptación...
- Actitude de reconstrución da confianza despois de sentirse defraudado por un amigo/a.
- Importancia do diálogo como medio para solucionar conflitos.

Educación moral e cívica

- Interese e aprecio por descubrir as capacidades interiores das persoas.
- Comprender os sentimentos, ás veces contraditorios, que provoca o nacemento dun novo irmán.
- Interese por comprender e valorar as características e calidades das persoas que os rodean, establecendo con elas relacións equilibradas e construtivas, así como recoñecendo e valorando criticamente as súas diferenzas.
- Aceptación e valoración da propia imaxe e forma de ser.
- Identificación e análise das causas que provocan situacións de marxinação social e inxustiza social.
- Superación de prexuízos respecto das persoas ou grupos sociais minoritarios.
- Interese por vivir o valor da confianza nos maiores e nos compañeiros de clase.
- Participación nas actividades de grupo, respectando os puntos de vista dos demais.
- Participación nas tarefas de grupo, amosando actitudes de solidariedade e colaboración.
- Aprecio polos valores básicos que rexen a vida e a convivencia, descubriendo as razóns da súa existencia e obrando en consecuencia.
- Análise das diferentes reaccións fronte aos propios erros.
- Adquisición progresiva de seguridade en si mesmo para enfrontarse con autonomía a calquera situación e para resolver aquelas que sexan conflictivas.
- Interese por coñecer os aspectos positivos doutras culturas e valoralos adecuadamente.
- Aceptación e respecto polas normas que democraticamente se establezan na planificación e realización de tarefas comúns.

AVALIACIÓN INICIAL

- Durante os primeiros días de clase, realizaranse actividades, diálogos, preguntas orais... que permitirán valorar o punto de partida nesta área.

PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas e os obxectivos fixados.

No primeiro trimestre realizarase unha avaliación inicial que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo.

Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas. A asignatura dividirase en temas ou unidades didácticas que se repartirán ao longo das tres avaliacións.

Os **procedementos** serán variados e descritivos para facilitar a información do progreso nesta área e as competencias básicas, utilizando os seguintes **instrumentos**:

- Observación sistemática.

- Revisión de cadernos e traballos realizados polos alumnos/as.
- Rexistro e control por parte do

profesorado Valoramos:

- A realización dos exercicios diarios na clase
- A realización das tarefas de casa
- O seu interese
- O esforzo
- A resposta das preguntas diarias orais da

clase Valoraranse con estes ítems.

- 1- 4 Insuficiente
- 5 Suficiente
- 6 Ben
- 7 a 8 Notable
- 9 -10 Sobresaliente

Para establecer unha cualificación trimestral aplicarase os seguintes **CRITERIOS DE**

CUALIFICACIÓN:

- Controis orais ou escritos : 40%.
- Tarefas realizadas en clase orais e escritas e participación en actividades comunicativas de produción oral e comprensión: 40%.
- Interese, esforzo persoal e traballos de casa :20%.

METODOLOXÍA

Segundo o Real Decreto 126/2014, de 28 de febreiro polo que se establece o currículo básico da Educación Primaria: *“A área Valores sociais e cívicos axuda, en gran medida, a garantir o dereito universal dos nenos e das nenas a recibir unha educación que lles permita desenvolverse plenamente nas súas posibilidades, formarse no respecto dos dereitos humanos e as liberdades fundamentais e prepararse para asumir unha vida responsable nunha sociedade libre e tolerante coas diferenzas.*

Así mesmo, reforza a preparación das persoas para actuar como cidadanía participativa e implicada na mellora da cohesión, a defensa e o desenvolvemento da sociedade democrática”.

Nesta área abordamos tanto os aspectos de desenvolvemento persoal do individuo como as facetas sociais e colectivas que conducen á adquisición de valores universais. Neste sentido perseguimos os seguintes fins:

Desde o punto de vista do desenvolvemento persoal:

- Capacitar ao alumno para construír un autoconceito axustado e unha boa autoestima, para tomar iniciativas responsables e vivir con dignidade.

Desde o punto de vista social.

- Inducir ao alumno á empatía, ao respecto e á tolerancia das outras persoas e para relacionarse e actuar de acordo cos dereitos e deberes humanos fundamentais.

Desde o punto de vista dos valores universais.

- A área busca estimular nos alumnos as actitudes que propicien a interdependencia positiva, a cooperación e a solidariedade e para que comprendan a realidade social, para que aprendan a resolver conflitos de forma reflexiva, a dialogar para mellorar, a respectar os valores universais, crear un sistema de valores propios e participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática.

Os **bloques** en que dividimos esta área de Valores Sociais e Cívicos son os seguintes:

- Bloque 1. A identidade e a dignidade da persoa.
- Bloque 2. A comprensión e o respecto nas relacións interpersonales.
- Bloque 3. A convivencia e os valores sociais.

A metodoloxía empregada poderíamos resumila en:

- **Evocación de coñecementos previos** para abordar os novos contidos.
 - **Exposicións por parte do profesor.**
 - **Progresiva e coidada incorporación de novos contidos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a, que favorecen a súa comprensión e sempre apoiados polos recursos dixitais.**
- **Exercicios e actividades diversificadas** que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, tarefas integradas, uso das TIC, actividades e experiencias que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos. Os traballos realizaranse do seguinte xeito:
- Traballo reflexivo individual no desenvolvemento das actividades individuais
 - Traballo en grupo cooperativo: agrupar os alumnos en grupos de 3 ou 4 e utilizar as estruturas de traballo cooperativo.
 - Posta en común en gran grupo: despois do traballo individual ou de grupo.
- **Revisión de cadernos e traballos.**

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Libro
- Recursos educativos (Internet).
- Ordenador
- Proyector
- CD
- DVD
- Láminas
- Películas

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Terase en conta a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos:

- PROFUNDIZACIÓN e REFORZO: Fichas fotocopiáveis con actividades de menor e maior dificultade por su resolución.
- COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- ACTIVIDADES MULTINIVEL: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións.
- ENSINO TITORADO .

INCORPORACIÓN DAS TIC

Utilizaremos:

Ligazóns a Internet

- Aproveitamento de recursos educativos en Internet: procura de imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
- Uso da aula virtual e da plataforma webex en caso de confinamento.

ACCIONES DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR DO CENTRO

As actividades do Proxecto lector teñen por obxecto contribuir a mellora da Competencia Lectora e a favorecer o crecemento do hábito lector do alumnado. Para elo intentamos orientar e dinamizar o traballo de todos/as os intervincentes na acción educativa, o alumnado, o profesorado e as familias.

Obxectivos específicos para contribuir a unha mellora son:

- Fomentar o pracer no uso e lectura dos libros e contos.
- Desenvolver a imaxinación, creatividade e a linguaxe a partir da lectura de imaxes.
- Potenciar o uso da biblioteca do centro participando nas actividades dos plans da biblioteca do colexio.
- Afianzar hábitos de comportamento, coidado e respecto polos libros , outros materiais e soportes relacionados coa lectura.
- Fomentar o hábito lector para espertar, crear e desenvolver a comprensión da cultura e o coñecemento.
- Convertir a lectura nun espazo lúdico e de divertimento.
- Ser capaz de contar a síntese dun argumento escoitado ou lido adaptado ao nivel
- Fomentar a creación de traballos escritos manifestando ideas, sentimentos e emocións.
- Fomentar a reflexión a través da lectura.
- Fomentar o traballo en grupo.

Para acadar estes obxectivos realizaranse as seguintes

actividades: Lectura

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, ...).
- Textos en soporte dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.
- Lectura e memorización de oracións

Expresión

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razonamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel.

ACCIONES DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LINGÜÍSTICO DO CENTRO

SITUACIÓN DO ALUMNADO DE 4º DE PRIMARIA

O alumnado de 4º de primaria é maioritariamente castelán falante. Teñen o castelán como lingua inicial e como lingua habitual.

LINGUA DO ENSINO NESTA ÁREA

A área de valores sociais e cívicos de 4º de primaria será impartida en lingua castelá, o cal non implica que vaíamos ampliando o noso vocabulario na segunda lingua cooficial da nosa comunidade sobre todo na implicación das actividades complementarias comúns a todo o centro cuxo fin é o fomento do uso do galego (Nadal, Día da Paz...) e por suposto que inculquemos os valores do noso patrimonio cultural galego.

8. ACCIONES DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA DO CENTRO

Partindo dos obxectivos fundamentais do Plan de Convivencia perseguimos:

- Fomentar un bo grao de convivencia no centro.
- Instaurar un sentimento de pertenza a un grupo, sentíndose todos ben acollidos e respectados.
- Resolver de maneira pacífica os conflitos utilizando o diálogo e tendo en conta as opinións dos demais.
- Vivir dun xeito pacífico tanto dentro como fora da escola.
- Adquirir actitudes de axuda cara os nosos compañeiros/as.

Preténdese que o alumnado adquira as competencias necesarias para lograr unhas relacións sans consigo mesmo, cos demais e co medio no que vive.

Traballamos xuntos na procura de conseguir nos alumnos/as e na comunidade educativa en xeral as competencias que nos axuden a vivir mellor en comunidade. O noso labor dirixirase a tres eidos fundamentais:

O COIDADADO DA PERSOA.

- Procurar que os alumnos/as se sintan ben acollidos e escoitados na procura dun saudable equilibrio emocional.
- Traballar constantemente a educación de valores facendo especial fincapé no benestar persoal que produce mostrar actitudes e aptitudes de axuda os nosos compañeiros/as.
- Desenvolver habilidades sociais para a resolución pacífica de conflitos. escoitar os compañeiros/as, dialogar e acudir os profesores/as para que medien nas riñas e nas discusións sen chegar a desconsideración ou violencia.
- Todos os días adicarase un curto espazo de tempo a falar sobre os aspectos que poideran afectar negativamente a unha boa convivencia no grupo intentando chegar a solución e medidas de actuación na resolución de conflitos.
- Ter en conta as diferenzas e prestar especial atención á diversidade entendendo esta como un valor.
- Aportar ideas e esforzarse individualmente na procura do benestar emocional dos alumnos/as que amosen dificultades.

O COIDADADO DO ENTORNO.

Tendo en conta que o centro é un lugar onde vivimos e compartimos cos demais merece o noso coidado e respecto. A nosa escola debe estar aberta o entorno, e as nosas aprendizaxes, actitudes e aptitudes deben ter unha continuidade fora da escola, na procura de conseguir persoas con competencias para coidar o medio e a nosa casa que é o noso planeta. A través do coidado da escola pensamos que podemos despertar nos alumnos/as sentimentos ecolóxicos e de respecto a vida na terra.

Así procuraremos ter un entorno físico agradable traballando normas de coidado, limpeza e convivencia.

- Coidar as nosas aulas e corredores: orden do material escolar e limpeza.

- Coidar o patio de recreo: mantelo limpo, cumprir as normas de uso e axudando a resolver conflitos. Acudir os mediadores sen chegar a agresións verbais ou físicas.

- Coidar a biblioteca, os libros e os seus materiais.

- Coidar a aula de informática e os seus materiais.

- Coidar o resto das instalacións do colexio.

- Establecer canais de comunicación nas aulas facendo sentir o colexio como algo propio e non como algo alleo que non nos pertence. A escola ten que ser concebida como un ben común que temos que respectar.

- Despertar nos alumnos/as un sentimento estético plástico valorando as actividades e traballos que persigan este obxectivo. Querendo un colexio cada vez máis bonito!

O COIDADADO DAS RELACIÓNS.

Coas familias:

- Establecendo reunión xerais informativas coas familias.

- Establecendo entrevistas persoais con cada unha das familias.

- Establecendo lazos de colaboración e axuda mútua para conquistar obxectivos de

competencia social no alumnado.

Cos compañeiros e o persoal do centro:

- Conquerir unha comunicación fluída e coordinada
- Conquerir unha boa comunicación con todas as persoas que integran a comunidade educativa.
- Destacar a importancia dunha labor titorial de calidade.
- Establecer unha normas que permitan unha boa convivencia na aula.
- Cumplir as normas establecidas no centro.
- Establecer canles de comunicación coas familias do alumnado.

O conseguir unhas boas relacións nos grupos axudará a acadar unha boa cohesión na comunidade educativa.

9. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

- Realización de debuxos ilustrativos que faciliten a comprensión.
- Celebración do día da Paz, Día dos dereitos humanos, Día da Muller traballadora, Día dos dereitos do neno...
- Realización de murais: A Paz, os dereitos humanos, normas de convivencia...
- Dramatizacións
- Realización de traballos para o Xornal escolar "Mareiriña"

10.

AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e dos materiais didácticos	Hai coherencia entre a programación e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinabilidade (en actividades, tratamento dos contidos etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.		
Avaliación das aprendizaxes e información que deles se lles dá aos alumnos e ás familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e aos contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> • Aos alumnos. • Ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.		

11.

MODIFICACIÓNS PROPOSTAS NA MEMORIA DO CURSO ANTERIOR

Finalmente, dicir que sempre se teñen en conta as modificacións propostas na memoria do curso anterior.

“OBRADOIRO DE COMUNICACIÓN ORAL”

A linguaxe cumpre unha dobre función: un modo de comunicación e de representación do mundo dentro do que nos comunicamos.

Hai que ter en conta:

- Os estudantes aprenden a través da fala.
- Esta apoia a clarificación dos pensamentos e axuda á comprensión.
- Necesitan falar antes de escribir.
- Tomar a palabra fronte a un grupo desenrola a súa confianza en si mesmo.
- Falar abre una ventá ao seu pensamento, pode ser unha oportunidade ata o seu próximo nivel de pensamento.

- Interesarse e aprender das súas experiencias reais.
- Construír un ambiente favorecedor das conversas.
- Enriquecer o seu vocabulario apoiándose na súa realidade.
- Estimularlos a tomar a palabra.
- Crear situacións que requiran a fala.
- Estimular o pensamento creativo e diverxente.
- O desenrolo da reflexión crítica.

Non se debe:

- Descualificar a acción de falar, aínda a pesares dos erros cometidos.
- Interromper as súas comunicacións espontáneas, con correccións referidas ao rexistro de fala formal.

Obxectivos:

- ✓ Favorecer a comunicación, a capacidade de se expresar con claridade, coherencia e sinxeleza.
- ✓ Incrementar a riqueza do seu vocabulario.
- ✓ Fomentar o hábito de lectura.
- ✓ A prender a utilizar con autonomía os recursos propios e do entorno (diccionario, carteis, libros...).
- ✓ Mellorar a expresión escrita.

Contidos:

Son conceptos básicos que están recollidos na programación xeral (ortografía, léxico/semántica e morfosintaxe).

- Diferentes contextos comunicativos.
- A motivación intrínseca na comunicación.
- Ampliación e desenrolo do vocabulario.
- Intención comunicativa.
- A linguaxe como vía de resolución de conflitos.
- A fluidez verbal.
- As opinións.
- Linguaxe non sexista nin discriminatorio.
- Elementos da linguaxe oral: entoación, ritmo...
- Diferentes usos da lingua.
- Manexo da información dixital a través da comunicación oral.
- Facilitador da vida diaria.
- Como vía de reflexión.
- Estratexias de procura de información.
- Formulación de conxecturas.
- O traballo en equipo.

Punto de partida:

- ✓ As experiencias e sentimentos do alumnado.
- ✓ Facer grata a aprendizaxe das linguas.
- ✓ Fomentar a creatividade e orixinalidade no uso das linguaxes.
- ✓ Aproveitar o poder da imaxe e do visual, as linguaxes integradas e os recursos multimedia.
- ✓ Transformar o clima da aula mediante a participación e o intercambio.
- ✓ Insistir na escoita activa das experiencias dos demais.
- ✓ Acentuar a lectura persoal, o traballo en grupo e maila exposición do elaborado.

Expresión oral e xestual
Maneira práctica
Énfase na vida cotiá
Técnicas individuais e grupais
Aprendizaxe significativa e variada
Interese e máis esforzo do alumno
Motivación a aprender
Fomentar a súa creatividade
Diversión

Orientacións xerais.

- Secuenciar e favorecer o desenvolvemento normalizado da linguaxe.
- Partir dos intereses e experiencias do alumnado.
- Contidos significativos á hora de elixir as actividades a realizar cada día.
- Dar tempo para a posibilidade de se expresar.
- Evitar corrixir ou facer repetir os seus erros continuamente.
- Reforzar os éxitos, o que axudará a mellorar a súa auto estima e seguridade.
- Animar ao uso da linguaxe nas súas distintas funcións: describir, experiencias, preguntas, expresar sentimentos.
- Facer preguntas abertas que posibiliten a diversidade de respostas ou que requiran dúas ou máis alternativas.
- Utilizar todos os medios que posibiliten a comunicación: xestos, expresións faciais, corporais...
- Ter en conta que o alumnado con dificultades de linguaxe pode sentirse inseguro en situacións como: discusión oral, lectura, escritura...
- Utilizar sempre que se poida situacións de xogos porque o seu carácter informal permite un mellor uso da linguaxe comunicativa.
- Establecer colaboracións coa familia para levar o traballo de forma complementaria polos distintos axentes.

Datas a ter en conta.

- Outubro: “Samaín”.
- Novembro: “Violencia de Xénero”.
- Xaneiro: “A Paz”.
- Febreiro: “O Entroido”.
- Marzo: “Educación Vial”.
- Abril: “Día do Libro”.
- Maio: “Día do Traballo”.

Recursos.

- Espaciais: a clase, biblioteca, o patio...
- Humanos: mestre titor, apoio de PT e logopeda.
- Didácticos: libros, ordenadores, pantalla dixital...

Actividades a realizar.

Entre outras, poderíanse realizar as seguintes, a escoller trimestralmente:

1. **“Preséntome”.**

Cada un redactará unha carta: quen é, como é, que lle gusta; con fotos, imaxes e debuxos a modo de “collage”.

Farán un vídeo co programa “Power point”.

- ✓ Describir o que máis lle caracterice.
- ✓ Deben centrarse nas calidades humanas e nos proxectos.
- ✓ Importante falar da súa familia e definirse dentro dela.
- ✓ Non poden dicir cousas que os comprometan.

2. **Falo do que me gusta**.

Cun tema libre e máximo dez minutos, deberán captar a atención do seus compañeiros falando dalgún tema do seu interese; poderán apoiar a súa presentación cun "Power point" ou con imaxes.

Entre todos valorarán de 1 a 5, tendo en conta: a expresión, o tema e maila información.

3. **A noticia do día**.

Traballarase en parella e repartiranse periódicos. Escollerán a que lles pareza máis interesante e redactarana coas súas propias palabras. A continuación, escenificarán un telexornal.

4. **A cita coa que me identifico**.

Escollerán unha dunha personaxe célebre e redactarán por escrito o seu significado.

5. **Recital de poesías e trabalinguas**.

6. **Xogo de identidade**.

Quen son? – xogo de preguntas e respostas. Cada un posúe unha identidade, dada polo mestre nunha tarxeta. Tratarase de atopala a través de preguntas; quen o consiga cantará "bingo".

7. **Escenificacións**.

Traballan con textos teatrais re implican algún tipo de representación; polo tanto, cada uno faise cargo dun papel, cunha personalidade, unha linguaxe e un texto establecidos.

8. **Xogos de rol**.

A medio camiño entre o drama e a escenificación porque ao alumno se lle adxudica un papel pero sen seguir un texto, sen que perda espontaneidade. Pode asumir un papel ou rol diferente á súa personalidade.

9. **Simulación e resolución de problemas**.

Unha carencia ou unha necesidade de facer algo, con solucións imaxinarias, é unha actividade motivadora e aberta.

10. **Choiva de ideas**.

Ten como punto de partida: unha foto, un debuxo, unha palabra. Teñen que aportar ideas a partires do estímulo.

Todas as respostas son válidas; nunca se critican as ideas dos demais.

11. **Historias e contos**.

Hipótese fantástica: Que pasaría se...? Existise unha nena que fose de chocolate. Os encadeados. Persoais, por medio dunha pregunta feita polo mestre.

12. **Debates e discusións**.

Débense formalizar as quendas de palabra de maneira que todos podan falar; dar papeis determinados: modelador, apuntador de incorreccións, controlador do tempo...

Débese avaliar dende o punto de vista comunicativo e lingüístico.

13. **Grabacións**.

14. **Concursos de chistes, rimas humorísticas, adviñas, cancións**.

15. **Avaliación**.

Hai que considerar dúas cuestións fundamentais:

- A **corrección**: precisión no vocabulario, pronunciación clara, articular ben, respecto á normativa.
- A **fluidez**: velocidade, ritmo, soltura e seguridade.

Criterios:

- Comprende e exprésase oralmente de forma axeitada nos diferentes contextos e intencións comunicativas.
- Usa os coñecementos da lingua para falar de forma adecuada e coherente.
- Utiliza a lingua para relacionarse e expresarse de forma respectuosa e cooperativa aprendendo a controlar a súa propia conduta.
- Emprega a linguaxe oral de forma non sexista nin clasista, evitando xuízos de valor.
- Recoñece e soluciona situacións da súa vida cotiá onde a comprensión oral sexa vital para a resolución de problemas.
- Axúdase da expresión e comprensión oral para o tratamento da información, formulación de conxecturas, exploración de solucións alternativas e reflexión sobre o propio proceso de aprendizaxe.
- Aumenta o seu vocabulario e maila calidade expresiva.
- Exprésase de forma axeitada á súa idade respectando as normas e pautas da linguaxe oral (entoación, ritmo...).

Esfuerzo e actitude	20%
Corrección	50%
Fluidez	30%

Concretaríase cunha avaliación por parte do alumnado.

PROXECTO DE TRABALLO CURSO

PRIMEIRO TRIMESTRE

OBXECTIVOS

- Mellorar a expresión oral mediante a realización de actividades sistematizadas con fin de contribuír a unha maior calidade do noso ensino.
- Facer uso dos coñecementos que posúe sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para escribir e falar de forma adecuada, coherente e correcta e para comprender textos orais e escritos.
- Adaptar a expresión oral á situación comunicativa.
- Favorecer a retentiva e mailo desenrolo da memoria.
- Identificar a expresión dos distintos sentimentos que se formulan de forma oral.
- Expresar oralmente de forma correcta distintos tipos de rogos, peticións, opinións e todo tipo de intervención pública que requira unha resposta inmediata.
- Usar adecuadamente as palabras que conforman o seu propio vocabulario.
- Saber resumir o significado dun texto transmitido oralmente.
- Intervir nos diálogos, debates e discusións que se organicen en clase.
- Relatar narracións con palabras propias.
- Narrar ou describir situacións, personaxes, ideas..., de unha maneira coherente e clara.

CONTIDOS

Xa expresados na programación xeral a nivel (ortografía, léxico/semántica e morfosintaxe).

ACTIVIDADES

- Crear mensaxes orais partindo do seu contexto máis próximo con intención comunicativa.
- Describir lugares, persoas e situacións.
- Rememorización de actividades realizadas por el momentos, horas ou días antes.
- Lectura en voz alta de libros e debate sobre o contido.
- Traballar con historias e contos: interpretalos, construílos, cambialos...
- Recitación de poesías con entoación e claridade.
- Participación e cooperación en situacións comunicativas destinadas a favorecer a convivencia.
- Utilización da lingua para tomar conciencia das ideas e os sentimentos propios e dos demais e para regular apropiada conduta, empregando unha linguaxe non discriminatoria coas diferenzas.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

En función do seu esforzo, actitude, intención comunicativa, corrección e fluidez.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE (COMPETENCIAS)

→ → → → (CCL, CAA, CSIEE, CMCT - Establecer a secuencia temporal dunha historia)

RÚBRICA AVALIATIVA: Nin esforzo nin actitude → INS // esforzo e actitude →

SUF //

intención comunicativa → BEN // corrección → NOT //

fluidez → SOB

SEGUNDO TRIMESTRE

OBXECTIVOS

- Facer uso dos coñecementos que posúe sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para escribir e falar de forma adecuada, coherente e correcta e para comprender textos orais e escritos.
- Aceptar as normas básicas da comunicación oral e respectar as opinións alleas.
- Adaptar a expresión oral á situación comunicativa.
- Favorecer a retentiva e mailo desenrolo da memoria.
- Identificar a expresión dos distintos sentimentos que se formulan de forma oral.
- Expresar oralmente de forma correcta distintos tipos de rogos, peticións, opinións e todo tipo de intervención pública que requira unha resposta inmediata; evitando os usos lingüísticos discriminatorios.
- Usar adecuadamente as palabras que conforman o seu propio vocabulario e mellorar a súa expresión oral.
- Saber resumir o significado dun texto transmitido oralmente.
- Intervir nos diálogos, debates e discusións que se organicen en clase.
- Relatar narracións con palabras propias.
- Narrar ou describir situacións, personaxes, ideas..., de unha maneira coherente e clara.

- Distinguir prosa e verso.

CONTIDOS

Xa expresados na programación xeral a nivel (ortografía, léxico/semántica e morfosintaxe).

ACTIVIDADES

- Crear mensaxes orais partindo do seu contexto máis próximo con intención comunicativa.
- Describir lugares, persoas e situacións.
- Rememorización de actividades realizadas por el momentos, horas ou días antes.
- Lectura en voz alta de libros e debate sobre o contido.
- Traballar con historias e contos: interpretalos, construílos, cambialos...
- Recitación de poesías con entoación e claridade.
- Participación e cooperación en situacións comunicativas destinadas a favorecer a convivencia.
- Realizar tarefas utilizando ferramentas informáticas: internet, "e-mail".
- Utilización da lingua para tomar conciencia das ideas e os sentimentos propios e dos demais e para regular apropiada conduta, empregando unha linguaxe non discriminatoria coas diferenzas.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

En función do seu esforzo, actitude, intención comunicativa, corrección e fluidez.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE (COMPETENCIAS)

→ → → → (CCL, CAA, CCEC, CSIEE, CMCT - Establecer a secuencia temporal dunha historia)

RÚBRICA AVALIATIVA: Nin esforzo nin actitude → INS // esforzo e actitude →

SUF //

intención comunicativa → BEN // corrección → NOT //

fluidez → SOB

TERCEIRO TRIMESTRE

OBXECTIVOS

- Facer uso dos coñecementos que posúe sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para escribir e falar de forma adecuada, coherente e correcta e para comprender textos orais e escritos.
- Aceptar as normas básicas da comunicación oral e respectar as opinións alleas.
- Adaptar a expresión oral á situación comunicativa.
- Favorecer a retentiva e mailo desenrolo da memoria.
- Identificar a expresión dos distintos sentimentos que se formulan de forma oral.
- Expresar oralmente de forma correcta distintos tipos de rogos, peticións, opinións e todo tipo de intervención pública que requira unha resposta inmediata; evitando os usos lingüísticos discriminatorios.
- Ampliar o propio vocabulario e mellorar a súa expresión oral.
- Adquirir unha fluidez oral acorde ao seu nivel de desenrolo.
- Recoñecer as distintas formas de expresar unha mesma idea.
- Usar a expresión oral de forma creativa e orixinal.
- Coñecer e utilizar diferentes recursos e fontes de información.

programación xeral a nivel (ortografía, léxico/semántica e

CONTIDOS

ACTIVIDADES

- Escenificación de situacións reais: comprar un xornal, pedir un taxi...
- Memorización de comezos de relatos e continualos de forma oral ata completar a historia.
- Saber crear e recrear oralmente textos con intención literaria ou lúdica que partan da realidade.
- Produción de textos orais propios dos medios de comunicación social mediante simulación ou participación para ofrecer e compartir información e opinión.
- Utilizar a biblioteca como fonte de información.
- Xogos de rol, lectura de imaxes, trabalinguas, adiviñas...

- Inventar sopas de letras e encrucillados.
- Elaboración de preguntas sobre un tema científico ou de actualidade.
- Realizar tarefas utilizando ferramentas informáticas: internet, "e-mail".

- Utilización da lingua para tomar conciencia das ideas e os sentimentos propios e dos demais e para regular apropiada conduta, empregando unha linguaxe non discriminatoria coas diferenzas.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

En función do seu esforzo, actitude, intención comunicativa, corrección e fluidez.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE (COMPETENCIAS)

→ → → → (CCL, CAA, CCEC, CSIEE, CMCT - Establecer a secuencia temporal dunha historia)

RÚBRICA AVALIATIVA: Nin esforzo nin actitude → INS // esforzo e actitude → SUF //
--

intención comunicativa → BEN // corrección → NOT //
